

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 495 del 4/3 al 17/3 de 2020 2,5 €

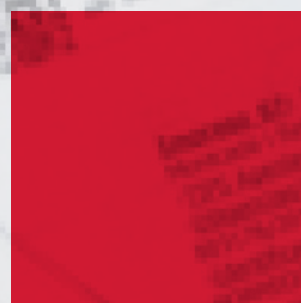
La nostra policia política

Més de cinc-cents documents que els Mossos d'Esquadra pretenien destruir abans de l'aplicació del 155 revelen una xarxa d'espionatge als moviments socials

pàg. 4-11

/ VÍCTOR SERRI I PAU FABREGAT

Suplement 'Cop de mercat'
Dossier de setze pàgines de la campanya "Catalunya No als Tractats de Comerç i Inversió"

Directa

periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
Riera d'Escuder, 38, Nau 1, Planta 1
08028 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric. La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

- QUI SOM?**
A fons
Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia | miralls@directa.cat
Cruïlla
Laia Mas i Guille Larios | cruilla@directa.cat
Impressions
Laia Alsina, Ekaitz Garate i Albert Alexandre | impressions@directa.cat
Roda el món
Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat
Expressions
Clara Macau i Elena G. Ruiz | expressions@directa.cat
La indirecta
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
L'espina
Carlos Villafranca | espina@directa.cat
Fotografia
Víctor Serri | fotografia@directa.cat
Il·lustració
Roser Pineda i Esther Aguilà | il.lustracio@directa.cat
Correcció
Èlia Olivan | correcio@directa.cat
Edició
Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat | disseny@directa.cat
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
Coordinació País Valencià
Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat
Audiovisuals
Sònia Calvó i Marta Pérez | audiovisuals@directa.cat
Administració i subscripcions
Ester Mora | administracio@directa.cat
Difusió
Estel·la Marcos | directa@directa.cat
Publicitat i distribució
Paula Rodríguez | publicitat@directa.cat
Gestió web
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, les Illes i Catalunya Nord.
El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria i AralInfo

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: VICTOR SERRI I PAU FABREGAT

SUMARI

A FONS

4-11

Els informes secrets dels Mossos
Durant vint anys, la policia catalana ha espia els moviments socials. Cinc-cents documents que la Comissaria General d'Informació pretenia destruir la tardor de 2017 destapen una xarxa de control de l'esquerra independentista, l'anarquisme i els sindicats combatius. Un reportatge de Jesús Rodríguez amb gràfics de Pau Fabregat.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Carme Junyent
Professora de lingüística general a la Universitat de Barcelona, nascuda a Masquefa l'any 1955. És coautora de la Declaració Universal de Drets Lingüístics. Àlex Romaguera li pregunta sobre la situació del català i l'ús del femení genèric. Fotos de Roser Gamonal.

IMPRESSIONS

16-18

Privilegis polítics o socioeconòmics
Ares Batlle, Cristina Güerri i Marta Martí, expertes en criminologia, critiquen el sistema penitenciari. Il·lustració de Pol Guillen.

L'emergència d'un fracàs volgut
Per Marc Cerdà. Dibuix d'Alba Domingo.

CRUÏLLA

19-21

La utopia 'skater'
Un reportatge de Guille Larios que ens porta a la rica xarxa de parcs de patinatge autoconstruïts. Des de Badia del Vallès fins a Mataró, passant per Reus o la Guineueta. Amb les seves pròpies mans posen el ciment dels llocs on patinaran. Fotos de Jau Herrero i Víctor Serri.

RODA EL MÓN

22-26

Palestina, excepcionalitat permanent
L'exèrcit d'Israel normalitza l'ús de foc real contra manifestants. Reportatge de Warda Scholl i foto de Bruno Thevenin.

Resistència al bloqueig a Veneçuela
Un reportatge de Josep Maria Martorell amb foto de Luis M. Hernández.

Apuntar des dels parlaments
L'anàlisi internacional d'Andreu Jerez.

EXPRESSIONS

27-31

El feminisme marca el ritme
Maria Gutierrez ens fa viure al so de la desena de batucades no mixtes dels Països Catalans. Fotos de Sofia Romero.

L'escala cromàtica de la ràbia
El relat d'Ivet Eroles amb il·lustració de Thalia Lavaill. Text escrit en pallerès.

Ressenyes culturals
Laia Martínez, Elena Maravillas i Elena G.

INDIRECTA

32

Entrevista a Miguel Missé
L'activista trans va començar a militar al Col·lectiu Transsexuals de Catalunya, batallant contra la patologització del fet de transitar. En conversa amb Mariana Cantero, aborda també el paper de les famílies. Amb fotografia de Jau Herrero.

Més que mil paraules

SERGI RUGRAND | Santiago Chistama és un monitor ambiental de la comunitat nativa Nova Esperanza (Perú). Es dedica a reconèixer possibles àrees contaminades de petroli a partir dels vessaments d'un oleoducte situat a uns vint quilòmetres. Petroperú va llançar-hi un producte químic (Bioterra) que va assentar el petroli al fons de la llera del riu, barrejant-lo amb el terra.

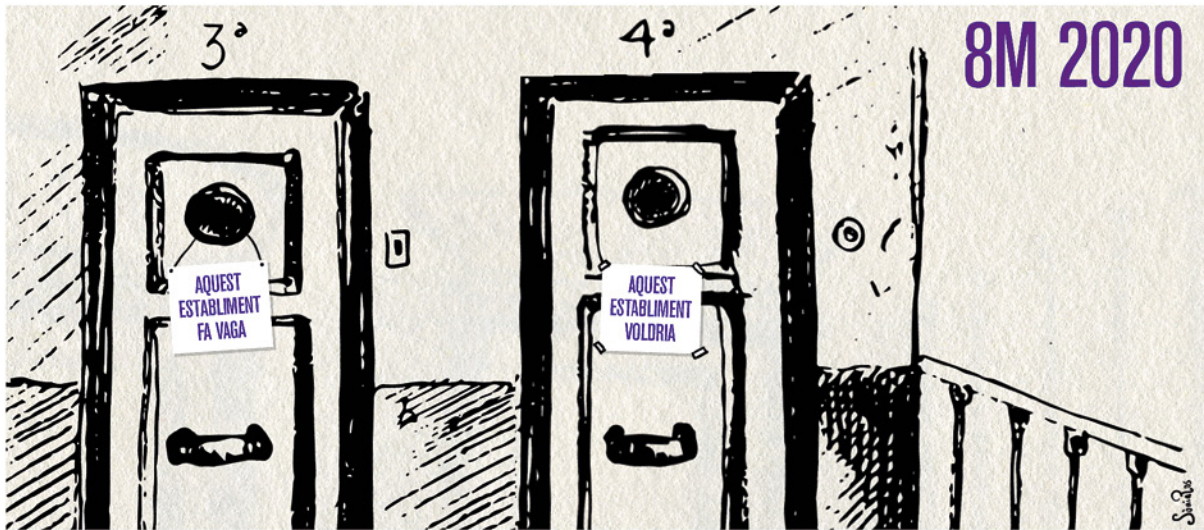
Comunitat Directacoop

Aprenent per seguir caminant

Tere Alberó | @tere_albero

La segona Escola Directa al País Valencià ja ha finalitzat, i amb ella tres jornades de formació, reflexió i debat al voltant del periodisme feminista i interseccional. Durant dos caps de setmana, ens hem trobat a La Rebel (Benimaclet, València) companyes col·laboradores i treballadores de la DIRECTA i un fum més de gent curiosa i amb ganes d'aprendre a comunicar tenint en compte els feminismes. Però, què és això de periodisme feminista? Realment l'estem duent a la pràctica en el nostre mitjà? Ho estem fent bé? Ens hem fet moltes preguntes i tenim poques conclusions tancades, però sí molts punts clau per continuar construint un periodisme per la transformació social on capiguem totes.

L'espina

De la mà de companyes fotoperiodistes com Sira Esclasans i periodistes de mitjans diversos com ara Anna Gimeno, Remei Castelló, Andrea Momoitio, Anna Celma, Naiara Gutiérrez o Berta Camprubí, hem après eines per continuar fent allò que més ens agrada: contar històries; contar-les amb una mirada

més àmplia. Junes hem gaudit de debats per repensar-nos, fer autocrítica, construir i desconstruir-nos. Per ser capaces de posicionar-nos i explicar obertament des d'on escrivim, quines desigualtats patim o quins privilegis gaudim, i com tot això ens travessa a nosaltres i a les històries que escrivim o fotografem.

Si el periodisme és una eina per a construir realitats, i res ni ningú és neutral, l'hem de practicar des de l'honestat i la humilitat, posant-hi el cap i el cor, conscients que el camí el fem caminant. Seguirem aprenent juntes a fer un periodisme transformador feminista i interseccional.

VINT ANYS D'ESPIONATGE A L'ACTIVISME

Cinc-cents informes confidencials que es pretenien destruir en una incineradora demostren que la Comissaria General d'Informació dels Mossos d'Esquadra ha espia des de 1998 els sindicats alternatius, l'esquerra independentista, l'anarquisme i els moviments socials

Jesús Rodríguez | @albertmartnez

El 26 d'octubre de 2017, quan Carles Puigdemont ja havia decidit no convocar eleccions i optava per celebrar l'endemà un ple al Parlament de Catalunya en el qual es votaria la proclamació de la República Catalana, la Comissaria General d'Informació dels Mossos d'Esquadra (CGI) va decidir moure peça. Tres vehicles camuflats van sortir des de l'edifici Egara, on es troben les dependències dels serveis centrals del cos policial -a mig camí entre Terrassa i Sabadell-, en direcció a la incineradora Tera de Sant Adrià de Besòs. Transportaven 36 caixes amb 500 informes confidencials, una vintena de discs durs i un centenar de suports digitals amb enregistraments d'àudio i vídeo.

Aleshores, l'experimentat Manel Castellví era el comissari d'Informació, i l'intendent en alça Eduard Sallent -actual major del cos- ocupava el càrrec de màxim responsable d'Intel·ligència. Abans que la discreta comitiva policial accedís al pàrquing de la incineradora, on havien previst cremar la documentació, va ser aturada per agents de la Brigada Provincial d'Informació (BPI) del Cos Nacional de Policia espanyola -a les ordres del Ministeri de l'Interior espanyol. Una barrera formada per antiavalots que s'allotjaven al vaixell *Piolín* del Port de Barcelona va envoltar els vehicles a l'espera que una ordre del jutjat central d'instrucció 3 de l'Audiència Nacional espanyola autoritzés la confiscació i el precintament del contingut de les caixes. Després es va saber que la BPI va actuar gràcies a una xivatada d'un agent dels Mossos. Es

fa difícil saber si la intenció d'incinerar aquesta gran quantitat de material sensible responia a la por que caigués en mans del govern espanyol un cop s'hagués aplicat l'article 155, al risc de perdre'n el control en un escenari de revolta (que finalment no es va produir) o simplement es tractava d'un tràmit ordinari i habitual de destrucció de documentació confidencial.

La BPI va actuar amb zel: cercava proves de la presumpta connivència dels Mossos d'Esquadra en la celebració del referèndum de l'1 d'octubre. Però, un cop analitzada la documentació, va comprovar que gran part del material decomissat no tenia res a veure amb el procés independentista, sinó amb la tasca d'intel·ligència de la policia catalana. Tots els informes van ser digitalitzats, i una petita part -aquella relacionada amb les actes que es van aixecar als col·legis electorals l'1 d'octubre- ha estat utilitzada en l'argumentari de la Fiscalia General de l'Estat espanyol en contra del major Josep Lluís Trapero i la cúpula del Departament d'Interior.

El gruix de la requisa, però, no va transcendir a l'opinió pública tot i que va ser indexada i posada a disposició judicial el mes de gener de 2018. Un informe de 400 pàgines en el qual es resumeix i s'ordena el contingut de les caixes es va enviar a totes les parts personades a la causa (defenses i acusacions) i la totalitat de la documentació es va emmagatzemar en arxivadors com a "peça de convicció" -material probatori que es guarda als jutjats a disposició de la magistrada responsable de la instrucció. Posteriorment se'n va aixecar el secret de sumari i el 9 de gener de 2019 la causa

Un agent dels Mossos pren imatges de La Telxidora, centre social del barri de Poble Nou de Barcelona, el 27 de gener de 2009 / DIEGO IBARRA

El control perimetral i la presència d'informadors en els actes servien per redactar les "notes informatives"

Alguns policies de l'àrea d'informació treballen com agents encoberts, amb una història de vida falsejada

per l'intent d'incinerar els documents va ser arxivada. Ara, per primer cop, els informes d'espionatge dels Mossos d'Esquadra arriben a la ciutadania.

Ateneus, casals i seus sindicals sota control

Una petita part dels 500 informes confidencials tenen a veure amb causes penals obertes, en les quals els Mossos d'Esquadra actuaven a les ordres d'un jutge i en qualitat de policia judicial. Però la majoria de la documentació encaixa dins dels paràmetres de la intel·ligència, és a dir: recollir i sistematitzar informació sobre el dia a dia de grups, persones i sectors socials que, a criteri policial, poden ser d'interès. Entre les categories emprades en la classificació trobem "antisistema", "anarquisme", "esquerra radical", "islamisme" o "extrema dreta". Cadascuna d'aquestes penja, en l'actual estructura del cos, de les àrees centrals d'informació d'interior o exterior, en funció de si se'ls considera col·lectius organitzats a l'interior o fora del país.

Alguns agents integrats en la jerarquia d'aquestes àrees treballen com a policies encoberts, amb una història de vida falsejada -mai revelen la seva autèntica identitat-, tal com es desprèn de la documentació que ara hem conegut. Totes les despeses que se'n deriven (benzina, hotels, restaurants, consumicions, aparells de telefonia mòbil, material informàtic, pàrquings, bitllets de transport públic o "recompenses") queden justificades, però s'inclouen en una partida especial dels fons reservats del Departament d'Interior que té la peculiaritat de no haver-se de desglossar als pressupostos de

la Generalitat de Catalunya. A tall d'exemple, entre la paperassa que es volia incinerar trobem 47 justificants de despeses associades (detallant-ne fins i tot el concepte) a l'operació Pandora contra el moviment anarquista, una instrucció que, malgrat els empresonaments preventius instats per la policia catalana, finalment va ser arxivada. Res d'això figura als comptes oficials.

Criden l'atenció per la seva quantitat i profunditat els informes relacionats amb l'anarquisme, l'esquerra independentista, els sindicats alternatius i els moviments socials. La primera carpeta de la sèrie data de l'any 1998, però la intensitat dels seguiments i els enregistraments es dispara a partir de l'any 2006, durant els mandats de Montserrat Tura (PSC) i Joan Saura (ICV), quan els Mossos es despleguen a Barcelona. Arriba al seu punt àlgid entre els anys 2010 i 2012, amb Felip Puig (CDC) al capdavant del Departament d'Interior i en un context en què es van convocar fins a quatre vagues generals a Catalunya.

Mitjançant la vigilància perimetral i amb la indispensable presència d'informadors o informadores a l'interior dels actes de pública concurrència s'elaboraven les "notes informatives". El Centre Social de Sants, les seus de la CGT i la CNT, l'Ateneu Popular de l'Eixample, la Universitat Lliure La Rimaia, el Casal Independentista Quicó Sabaté, l'Espai Obert, La Barraqueta, la Casa de la Solidaritat, el Casal Popular Manuel de Pedrolo, el Casal de Joves de Gràcia o la Universitat de Barcelona van ser, per citar-ne alguns exemples, edificis sota la lupa dels agents de paisà. »

L'ABAST DEL MATERIAL INTERVINGUT

36

caixes de documentació

500

informes confidencials

100

suports digitals amb enregistraments d'àudio i vídeo

20

discs durs, dos d'ells trencats

20

anys d'investigacions, entre 1998 i 2017

300.000

euros anuals en fons reservats

» Una vuitantena dels dossiers elaborats al llarg de vint anys posen el focus en el moviment llibertari i en els centres socials okupats. Hi trobem una llarga llista de les cases okupades a Catalunya (desglossada per províncies), amb la seva suposada adscripció ideològica i els noms i cognoms de les persones que hi tenen més presència o lideratge. Alguns dels dossiers sobre l'anarquisme estan encapçalats amb paraules clau, com és el cas dels projectes d'informació operativa (PIO) Gisca o Mecano, amb data de 2016; d'altres tenen a veure amb espais físics de la ciutat de Barcelona, com la Kasa de la Muntanya, l'Ateneu Anarquista del Poblesec, Can Vies o l'Ateneu Llibertari del Palomar, o sis informes de valoració dels fets del Banc Expropiat. Però la voluntat de control de la intel·ligència dels Mossos va anar més enllà: hi consten fitxes individualitzades d'activistes. És el cas del xilè Rodrigo Lanza (empresonat pel cas 4-F), del pres José Antúnez Becerra (qui va protagonitzar una llarga vaga de fam a Brians II) o d'altres persones amb una llarga trajectòria de militància però amb una identitat sense transcendència pública.

Control de l'independentisme d'esquerres

A banda dels informes anuals rutinaris sobre els actes de l'Esquerra Independentista al Fossar de les Moreres durant la diada de l'11 de Setembre, de les tradicionals marxes de torxes en suport a les persones preses per motius polítics i de les mobilitzacions per la llengua del dia de Sant Jordi, a partir de l'any 2010 també es van redactar nombrosos documents i atestats en relació amb la crema de fotos del rei i banderes espanyoles i franceses.

El salt qualitatiu, però, es dona l'any 2014, quan la Comissaria General d'Informació (CGI) comença a investigar l'activitat d'organitzacions polítiques. En relació amb això, consta un document de la "segona fase del projecte d'informació operativa (PIO) Stella", en el qual s'investiga l'organització juvenil Arran. Pel que fa a l'independentisme d'esquerres, i amb data de 2016, també hi consten dos projectes PIO més, batejats amb les paraules clau Geometría i Quasimodo.

Quan faltaven vuit mesos per la celebració del referèndum de l'1 d'octubre, el 24 de febrer de 2017 es va elaborar un informe de 62 pàgines sobre l'estructura de l'organització política Endavant, integrada en l'Esquerra Independentista i d'on pro-

L'any 2014 la Comissaria General d'Informació comença a investigar organitzacions polítiques

Els projectes Stella, Geometría i Quasimodo se centren en l'Esquerra Independentista

Agents de paisà
durant el Primer
de Maig del 2012
al centre de
Barcelona
/ RAMON FORNELL

vé una part de la militància de les Candidatures d'Unitat Popular (CUP). A més, als arxius de la CGI hi havia un dossier sobre el consell polític de la CUP celebrat el 8 de febrer de 2014 a Barcelona, una acta del Grup d'Acció Parlamentària de la CUP i el full de ruta de l'organització anticapitalista per a les eleccions del 27 de setembre de 2015, quan, amb Antonio Baños i Anna Gabriel de caps de llista, va aconseguir els seus millors resultats, una desena d'escons.

Les indagacions i l'interès policial dels Mossos també es van centrar en l'àmbit de les relacions internacionals. A l'edifici Egara de Sabadell es guardava una còpia de l'acta d'una reunió entre Sortu i organitzacions de l'Esquerra Independentista celebrada el 28 de gener de 2014 al Casal Independentista Jaume Compte de Sants o un manifest de la candidatura Els Pobles Decideixen per a les eleccions al Parlament Europeu de 2014, integrada per EH Bildu, el BNG i Alternativa Nacionalista Canària, entre d'altres, on finalment la CUP no va participar.

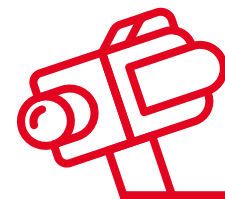
Tot això sense perdre de vista l'activitat del dia a dia de l'independentisme d'esquerres arreu del territori. Així es constata a partir de l'existència d'un informe de la Comissaria General d'Informació

sobre el Casal Popular La Resposta, ubicat al carrer de Ribes del barri del Fort Pienc de Barcelona o d'una carpeta amb "fotoprinters" d'una calçotada celebrada el 3 de març de 2007 en els quals s'identifiquen diverses persones assistents.

Universitats, vagues i moviment per l'habitatge

Els escamots de la CGI també han trepitjat els campus. A banda de les perquisicions generalitzades sobre l'alumnat mobilitzat en contra del pla Bolonya o a favor d'una rebaixa de les taxes universitàries, els Mossos van redactar un informe sobre la creació del Bloc Estudiantil Anticapitalista, en el qual es fa especial èmfasi en els vincles de la seva militància amb la lluita d'alliberament al Kurdistan de Síria. Un altre dels informes versa sobre la Federació d'Estudiants Anarquistes (FEA) i s'hi detalla l'evolució estratègica i l'ideari, els grups que la integren i l'activitat recent coneguda.

El moviment del 15-M i les revoltes associades a les vagues generals també van ser una de les pedres a la sabata del conseller Felip Puig, i així es denota de les peticions que el líder convergent feia al Departament d'Interior: dossier de premsa sobre el moviment Democràcia Real ja dins d'una carpeta

VIDEOTECA DEL CONTROL

Entre el material intervingut hi ha desenes de CD i DVD amb gravacions d'actes i rodes de premsa a la via pública o a l'interior de locals. Es pretenien destruir.

Xerrada del director del diari Gara

Intervenció de Josu Juaristi al Centre Social de Sants (carrer d'Olzinelles 30, Barcelona) el 15 de setembre de 2006, en un acte organitzat pel diari L'Accent.

Okupes de Can Vies

Imatges de les persones concentrades a la Ciutat de la Justícia el 18 de febrer de 2011.

Concentració per Marina Bernadó

Imatges d'un acte celebrat l'1 de desembre de 2006.

Rescat

Gravació de l'acte del cinquè aniversari de l'entitat.

Alerta Solidària

Concentració davant la seu d'ICV el 10 de maig de 2007.

Concentració pel Franki

Acte solidari amb el jove terrassenc celebrat el 2006 a la plaça Sant Jaume de Barcelona.

Festes de Gràcia

Imatges de les persones que van protestar durant el pregó de l'agost de 2006.

Amadeu Casellas

Xerrada el 24 d'octubre de 2009 a la rambla del Raval.

amb el nom del comissari Manel Castellví, fotografies i informes sobre el desallotjament de la plaça de Catalunya el 27 de maig de 2011, la llista de persones detingudes per la vaga general del 29 de març de 2012 i un document sobre el web de delació de manifestants que, finalment, seria retirat per Interior.

En aquell context d'alta mobilització contra la reforma laboral es van encarregar estudis més generalistes titulats "La conflictivitat social i laboral a Catalunya" i "L'independentisme revolucionari català". Ambdós inclouen un marc conceptual, la situació en la data en què es van redactar i la projecció d'escenaris de cara a l'any 2012. En »

CGT

Via Laietana, 18, BCN. 3/1/2011

“Nota informativa” de tres folis, dos dels quals escrits per ambdues cares, en la qual es donen detalls de l’assemblea realitzada a la seu del sindicat a la Via Laietana. Els agents d’informació van vigilar el desenvolupament de la cita d’aquell dilluns, prèvia a la vaga general del 27 de gener de 2011.

Ateneu Pop. Eixample

Passatge Conradi, 3, BCN. 29/10/2010

Dos folis per una cara detallen com es va desenvolupar un acte a l’interior d’aquest centre social a tocar de la Sagrada Família. L’acte va acompanyada d’un llistat de cases ocupades, en el qual es fa constar la data de l’ocupació, l’adreça, la “tendència política”, el nombre d’ocupants i els antecedents.

CNT

C. Joaquín Costa, 34, BCN. 10/1/2011

“Nota informativa” de dos folis, un dels quals escrit per ambdues cares, en la qual es detalla la cobertura policial del desenvolupament d’una reunió celebrada a la seu sindical de CNT-Catalunya al Raval de Barcelona. La convocatòria estava relacionada amb la vaga general del 27 de gener de 2011.

La Rimaia

Ronda de Sant Pau, 12, BCN. 8/1/2011

Dos documents de la Comissaria General d’Informació, un de cinc fulls i l’altre de dotze, informen de com es van desenvolupar dos actes celebrats a l’interior d’aquest local –okupat quatre mesos abans– els dies 8 i 15 de gener de 2011. La Brigada Mòbil va desallotjar l’immoble el 9 de maig de 2012.

Casal Quicó Sabaté

C. Sant Roc, 8, Sant Celoni

Informe sobre una quinzena d’activistes del “Casal Independentista Quico Sabaté”, ubicat al municipi de Sant Celoni (Vallès Oriental). No hi consta la data. No és l’única documentació que fa referència a persones concretes. Hi consten diverses fitxes d’activistes anarquistes i independentistes.

UB

Gran Via, 585, BCN. 10/11/2010

Cinc folis detallen el contingut i el desenvolupament d’una roda de premsa convocada per l’Assemblea de Barcelona a l’interior del campus de la Universitat de Barcelona. De la documentació intervinguda es desprèn que els informes sobre rodes de premsa han estat una pràctica habitual.

» paral·lel, també es va elaborar un full manuscrit titulat “CNT”, en el qual figuren diverses filiacions (noms i cognoms), domicilis i telèfons.

I, com no podia ser d’altra manera, també va cridar l’interès policial el creixent moviment per l’habitatge. La Unitat d’Informació de Barcelona dels Mossos va redactar una nota informativa de vuit folis amb tots els detalls d’un acte de protesta a la via pública convocat per la Plataforma d’Afectats per la Hipoteca (PAH) celebrat el 17 de febrer de 2011. D’aquest àmbit també van incloure als arxius una còpia de la “guia-taller per pressionar els ajuntaments”, elaborada –segons els Mossos d’Esquadra– per la PAH, l’Aliança contra la Pobresa Energètica i l’Observatori DESC.

La lluita pel dret a l’habitatge ocupa nombroses pàgines. Entre altres perles hi ha un informe sobre un acte per l’habitatge de la Trobada Alternativa de Nou Barris celebrat l’1 de març de 2011 al carrer Marín de Barcelona i diverses fitxes i llistes policials de l’any 2011 en les quals es detalla la identitat de persones vinculades a Can Vies.

Gravacions a mesquites

Un dels informes que es volien incinerar enumerava les actuacions policials sobre “persones imprevisibles d’origen àrab” i a la mateixa caixa

En un dels informes que es volia incinerar es fa referència a “persones imprevisibles d’origen àrab”

També hi consta un àudio de l’exeurodiputat Ramon Tremosa enregistrat amb “un dispositiu ocult”

l’acompanyaven una desena de documents (un per cada regió policial) en els quals es calendaritzava el procés d’implantació a les escoles del protocol Proderai Proximitat, centrat en la detecció de “casos de radicalització islamista”. En aquest lot també es van trobar gravacions de discursos i resos a l’interior de mesquites i la seva traducció.

Com a material audiovisual d’interès policial, la CGI disposava d’un arxiu amb més d’un centenar de dispositius digitals –CD, DVD i USB– en el qual, entre altres joies, trobem caràtules amb les etiquetes “C33 El Documental Terra Lliure Punt Final”, “Matins de TV3. Festes Alternatives de Sants 2008”, “Xerrada Director Diari Gara” i un àudio de l’exeurodiputat convergent Ramon Tremosa enregistrat amb “un dispositiu ocult” en el qual –segons els agents d’informació que en van fer la transcripció– afirma que els exdiputats de la CUP David Fernández i Quim Arrufat i l’exlíder de Solidaritat Catalana per la Independència Alfons López Tena treballaven “per l’enemic”.

Un dels documents que es va salvar de la crema i que serviria de metàfora de tot plegat porta per títol “Document sobre filtració de documents”, elaborat l’any 2013 i que, com heu pogut deduir, també es va acabar filtrant a partir de l’imprevist desenllaç dels fets d’octubre de 2017. ●

Espai Obert

C. Violant d'Hongria, 71, BCN. 17/1/2011

"Nota informativa" de dos folis sobre el seguiment policial d'una reunió de "diferents mitjans de comunicació alternatius" que es va fer en aquest local autogestionat del barri de Sants de Barcelona. La trobada va servir per coordinar la cobertura informativa de l'Agència 29-S durant la vaga general.

La Barraqueta

C. Tordera, 34, BCN. 2/11/2010

Full informatiu de tres folis sobre un acte convocat pel "CSO La Barraqueta" el 2 de novembre de 2010. També es fa constar un document de quatre folis en el qual es detalla la "cobertura d'una taula informativa" instal·lada a les portes de l'estació de metro Fontana, a la vila de Gràcia de Barcelona, el 12 de novembre.

Casa de la Solidaritat

C. Vistalegre, 15, BCN. 24/1/2011

Un document de vuit pàgines fa referència a un acte celebrat en aquest local convocat per l'Assemblea de Barcelona. L'entitat va aglutinar durant aquell any les mobilitzacions de caràcter anticapitalista i assembleari. També hi consta una acta de l'assemblea general oberta de l'entitat feta el 5 de febrer.

CP Manuel de Pedrolo

C. Bertran, 106, BCN. 12/11/2010

Una "nota informativa" de quatre pàgines en la qual es donen els detalls de la cobertura policial d'una "xerrada antifeixista" celebrada en aquest casal del barri de Sant Gervasi de Cassolés. L'immoble on es trobava el casal va ser desallotjat i s'hi va construir un edifici. El projecte ara té una nova seu.

Centre Social Sants

C. Olzinelles 30, BCN. 12/11/2010

Un document de tres folis detalla el desenvolupament d'una xerrada sobre la reforma laboral celebrada aquest dia al local que és la seu de l'associació de veïns i veïnes de Sants. De l'anàlisi de la documentació intervinguda es desprèn que ha estat una pràctica habitual aixecar acta de xerrades i conferències.

Casal Joves de Gràcia

C. Ros de Olano, 8, BCN. 11/11/2010

La Comissaria General d'Informació va elaborar un informe de quatre folis en el qual es detalla el desenvolupament d'una xerrada del "Sindicat Solidàries Sud". Durant la tardor de 2010 es van fer nombrosos actes reivindicatius de l'àmbit laboral, en el context de l'aplicació de la reforma laboral.

Entre el material d'interès policial hi havia un vídeo d'"Els matins" de TV3 sobre les Festes Alternatives de Sants

Un dels informes estudia els tuits del fotoperiodista Jordi Borràs i l'acusa d'identificar "mossos de paisà"

Posant el focus en el periodisme "alternatiu"

En un informe sobre la manifestació alternativa del Primer de Maig de 2012 a Barcelona es detalla l'activitat a Twitter del fotoperiodista Jordi Borràs, tot acusant-lo d'identificar amb les seves instantànies "diversos mossos de paisà". En relació amb l'àmbit periodístic, en un altre informe s'intenta reconstruir la filtració d'una "informació confidencial" –el Departament d'Interior havia sol·licitat l'adreça on s'ubicaven les antenes d'emissió de les ràdios lliures Contrabanda, Bronka i Pica– publicada per l'Agència 29-S en la vigília de la vaga general del 14 de novembre de 2012. Segons explica l'equip d'anàlisi

dels Mossos, un treballador del Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (les comunicacions del qual van acabar en mans de la Comissaria General d'Informació) hauria filtrat la informació a un militant de la CUP de Sants i membre d'Endavant, qui alhora l'hauria fet arribar a un redactor del diari *L'Accent*. Aquest últim l'hauria reenviat a una periodista de *L'Accent* que participava en l'Agència 29-S. En el document policial es destaca, a més, que la *DIRECTA* també formava part de l'agència, que –cal recordar– va ser creada per donar cobertura informativa al desenvolupament d'aquella i d'anteriors vagues generals.

QUI SÓN ELS 'SECRETES'?

Sobre el terreny operen agents encoberts dels Mossos d'Esquadra i del Cos Nacional de Policia espanyola, però també de la Guàrdia Civil, d'agències privades d'espionatge i de serveis secrets d'arreu del món

Jesús Rodríguez | @albertmartnez

El jutge Adolfo Fernández Oubiña, titular del jutjat d'instrucció 14 de Barcelona, escrivia negre sobre blanc en sentència ferma l'any 1999 i en relació amb un atestat policial del Grup VI de la Brigada Provincial d'Informació del Cos Nacional de Policia (CNP) espanyola: "Sembla redactat per l'afortunadament extinta Brigada Político-Social" del franquisme més que "per un cos policial pertanyent a un estat de dret". I així era. El Grup VI no va ser res més que la continuïtat històrica de la Brigada d'Investigació Social (BIS), més coneguda com a Político-Social.

Els tètrics torturadors franquistes de la BIS van ser Eduardo Bóveda Quintela, Pedro Polo Borreguero i els germans Vicente Juan i Antonio Juan Creix, aquest últim entrenat per l'FBI dels Estats Units. Els Creix van planificar l'assassinat del guerriller Quico Sabaté, els interrogatoris dels fets del Palau de la Música i la detenció dels militants abertzales del procés de Burgos. Amb la caiguda del franquisme i l'aprovació de la Constitució de 1978, el règim va simular una depuració i Antonio Juan Creix va acabar la seva carrera segellant passaports a l'aeroport del Prat (mai va ser jutjat ni va trepitjar la presó), tal com revela el periodista Antoni Batista al llibre *La carta. Historia de un comisario franquista* (Editorial Debate).

Joves policies que havien arribat a la Prefectura Superior de Policia de la Via Laietana després de la mort de Franco van agafar el relleu en l'àrea d'informació, sense cap trencament, amb franquistes convençuts encara manant en diversos departaments del cos policial. A començaments dels anys noranta va despuntar per la seva habilitat en els interrogatoris i en les tècniques de captació de confidents el temut *Jordi*, qui ben aviat seria inspector del Grup VI, un subgrup de la Brigada Provincial d'Informació amb quaranta agents a les seves ordres. El *Melenas*, la *Yonqui*, el *Mortadelo* o el *Sargento Carachafada* eren alguns dels sobrenoms amb què els coneixien les seves víctimes.

Jordi va ser denunciat per tortures en quatre ocasions, però mai va ser condemnat. En un dels casos en què hi havia més proves, l'acusació es va retirar just abans d'entrar a la sala de vistes. Més recentment, l'any 2016, se'l va tornar a veure gràcies a unes imatges que es van fer públiques de l'intent de captació del jove anarquista Quim Gimeno, a qui l'ara comissari volia fitxar com a col·laborador policial a canvi de diners i de beneficis en les causes penals que tenia obertes. Després d'aquell episodi, vuit persones més han denunciat haver estat víctimes d'aquesta mena de praxi policial.

Un dels fitxatges estrella dels Mossos va ser un militant independentista assidu, els anys 80, als actes de l'MDT

Durant la tardor de 2017 es va detectar una embrionària presència d'agents russos i israelians a Catalunya

És a mitjans de la primera dècada del segle XXI que el Grup VI comença a cedir poder a la incipient Divisió Central d'Informació (DCI) dels Mossos d'Esquadra, que, amb seu a Sabadell, arrenca el desplegament d'unitats d'informació a les nou regions policials de Catalunya. En els seus inicis, la DCI, el Grup VI i la Brigada d'Informació de la Guàrdia Civil van compartir una sala de coordinació a la comissaria d'Aiguablava, al districte de Nou Barris de Barcelona, però no va durar gaire. Algunes fonts asseguren que la rivalitat era tan forta que van estar a punt d'arribar a les mans.

La DCI es fa forta a Sabadell i, de la mà del comissari Manel Castellví, creix fins a convertir-se en la Comissaria General d'Informació, amb nombroses àrees d'especialització i una estructura funcional formada per unes 300 persones. Més tard arribarien les àrees centrals d'informació interior i exterior, amb les quals l'espionatge català s'especialitzaria en el seguiment i la captació d'imatges de militants de l'esquerra independentista, l'anarquisme, el sindicalisme combatiu i els moviments socials en general.

Un dels fitxatges estrella de l'àrea va ser un militant independentista assidu a les manifestacions del Moviment de Defensa de la Terra de finals dels anys vuitanta. En algunes de les fotografies històriques de l'època se'l pot veure amb un mocador negre que li tapa la cara, quan encara no tenia vint anys. Ara ocupa un càrrec de responsabilitat a la Comissaria General d'Informació i, malgrat que trenta anys enrere es definia com a "anarcoindependentista" i havia estat detingut, des de l'any 2010 i fins a l'actualitat s'ha encarregat de fitxar i identificar *in situ* activistes, amb posteriors detencions o processaments judicials. A diferència del *modus operandi* del CNP, basat en la compra de confidents, els actuals *secretos* dels Mossos coneixen més i millor la militància de les organitzacions i compten amb una xarxa de fonts de major penetració territorial. Sens dubte, també juguen a

Els germans Juan Creix van perpetrar durant el franquisme nombroses tortures als calabossos de la Via Laietana. Antonio Juan Creix va estar en actiu fins a l'any 1985 / ARXIU

Un dels actuals caps de l'Àrea d'Informació Interior dels Mossos participava en les manifestacions de l'MDT a finals dels anys vuitanta / ARXIU

'Jordi', inspector del Grup VI de la Brigada Provincial d'Informació, s'ha especialitzat en la captació de confidents / ARXIU

Un inspector d'informació de la Guàrdia Urbana de Barcelona el 25 de març de 2018, barrejant-se entre manifestants a les protestes contra l'empresonament de Carles Puigdemont / ARXIU

favor seu els avenços de la tecnologia de captació d'imatges i els programes de reconeixement facial.

La captació d'imatges és, precisament, una de les tasques encomanades a la Unitat Central d'Informació en Ordre Públic (UCIOP) dels Mossos d'Esquadra, amb certa autonomia respecte a la Comissaria General d'Informació i amb una finalitat específica: aportar material probatori a les causes judicials. De vegades també van de paisà, però no elaboren informes d'intel·ligència. El seu objectiu és aconseguir el màxim nombre de sentències condemnatòries quan se celebrin els judicis gràcies a les imatges i a les peces de convicció recollides a l'escenari dels fets: roba, pedres, ampolles o objectes amb empremtes dactilars.

De la mà de la llei antiterrorista

I com en qualsevol àmbit policial, i més quan hi ha competència entre cossos, entre els *secretes* també hi ha jerarquies. Les unitats d'informació de la Guàrdia Civil acostumen a estar presents al carrer, observant, però no es deixen notar gaire. No els interessa ni l'ordre públic ni els informes d'intel·ligència; només s'activen quan consideren que algú ha fet "el salt" i se'l pot acusar de terrorisme, malgrat la manca de proves. Cada cop que apareixen en escena ho fan de la mà de l'Audiència Nacional espanyola i mitjançant l'aplicació de la llei antiterrorista. Les seves dues últimes intervencions a Catalunya han estat l'operació contra Tamara i Adrià Carrasco el 10 d'abril de 2018 i la ràtzia contra membres dels CDR del Vallès i Osona el 23 de setembre de 2019.

No s'acaba aquí. Els cossos de policia local, sobretot la Guàrdia Urbana de Barcelona, compten amb unitats d'informació que poden ser especialment actives. En les mobilitzacions contra els empresonaments dels líders independentistes l'hivern de 2018 i en resposta a la sentència del Tribunal Suprem hi van jugar un paper destacat efectuant algunes de les detencions. No és estrany que es desplacin en bicicleta i que es camuflin amb vestimenta o simbologia mimètica a la que duen les persones que es manifesten.

I encara ens serà possible topar-nos amb tres tipologies més d'infiltrat: agents del Centre Nacional d'Intel·ligència espanyol, dels serveis secrets de les grans potències mundials i mercenaris a sou d'agències privades de seguretat i espionatge. Aquest últim és un sector a l'alça, ja que des de l'àmbit privat es poden fer coses que estan vetades al sector públic, més encara si venen de fora i abandonen el territori un cop finalitzada la missió. La contractació privada (mitjançant els fons reservats) és una pràctica cada cop més habitual dels governs de Rússia, els Estats Units, el Regne Unit, Israel, el Brasil o l'Estat francès. La tardor de 2017 es va detectar una embrionària presència d'agents russos i israelians a Catalunya. Una escalada del conflicte polític a casa nostra s'interpretava com una oportunitat de negoci. Quan es va donar per acabada l'operació Copèrnic (liderada pels vaixells policials als ports de Barcelona i Tarragona), els mercenaris a sou de les agències privades també van marxar. ●

Carme Junyent,

lingüista

“El català és una llengua en procés d’extinció”

Text: Àlex Romaguera | @AlexRomaguera
Fotografia: Roser Gamonal | @rosergamonal

Al món hi ha un 40% de llengües en risc de desaparèixer, entre les quals el català, que ha disminuït el seu ús de manera accelerada en les últimes dècades. D’aquest risc ja en parlava Carme Junyent en un article publicat a principis dels noranta a la *Revista d’Igualada* titulat “El català: una llengua en perill d’extinció?”. Professora de lingüística general a la Universitat de Barcelona, Junyent (Masquefa, 1955) s’ha endinsat en l’ecosistema lingüístic a través del Grup d’Estudis de les Llengües Amenaçades (GELA), constituït el 1992. Fruit de la seva recerca són obres com *Vida i mort de les llengües* (1992) i *Contra la planificació: una proposta ecolingüística* (1998), a més de *Visibilitzar o marcar: repensar el gènere en la llengua catalana* (2013), amb què critica la tendència d’alguns sectors a desdoblar el gènere. Coautora de la Declaració Universal de Drets Lingüístics, s’ha distingit per les seves reflexions erudites i la controvertida anàlisi que fa entorn de les polítiques en relació amb el català.

Diversos estudis indiquen que cada any desapareix alguna llengua al món. Quina n’és la causa principal? Té a veure amb el procés de globalització, que ha incrementat les facilitats perquè ens comuniquem i desplacem a qualsevol indret. I és un procés acumulatiu, de manera que, darrere d’una comunitat que abandona la seva llengua, desapareix la llengua de la comunitat veïna, que per relacionar-s’hi també prescindeix de la seva. I així successivament. Aquesta tendència, que simbòlicament va iniciar-se amb l’arribada de Cristòfor Colom a Amèrica i amb les colonitzacions, s’ha accelerat en unes proporcions desconegudes fins ara. Si no trobem un desllorigador, en poc temps desapareixeran la majoria de llengües.

Quins territoris estan més exposats a perdre els seus idiomes?

A Califòrnia se n’estan extingint molts, sobretot pel genocidi que han sofert les comunitats mitjançant el segrest de criatures i l’eliminació sistemàtica dels seus membres fins ben entrada la passada dècada dels setanta. També Austràlia: d’ençà de l’arribada dels europeus fa dos segles, ha passat de 750 llengües a poc més de 200, de les quals gairebé cap és rellevant.

Les dinàmiques globals són massa poderoses per frenar les lleis que les protegeixen?

És evident que pressionar algú perquè deixi d’utilitzar la seva llengua té conseqüències. Els casos de Califòrnia i Austràlia ho demostren. Ara bé: quan ets conscient que només perdràs la llengua si deixes d’utilitzar-la, és difícil que desaparegui. Més que les polítiques genocides i les migracions, en la desaparició dels idiomes pesen sobretot els prejudicis, quan els parlants creuen que el seu no serveix per trobar feina ni accedir a la modernitat. A força d’estigmatitzar-los, acaben pensant que és millor prescindir-ne.

Què ens alerta que una llengua està en retrocés?

El comportament lingüístic dels joves, que, tot i haver-la après, no la fan servir. I després, la disminució generalitzada de l’ús, cosa que té efectes en la competència i en la percepció que la societat té de l’idioma. Malauradament, les comunitats s’adonen que la seva llengua mor quan no hi ha res a fer.

Quines repercussions té la mort d’un idioma?

Desapareix el principal element de cohesió social. Ni la religió -que és un tret intangible- ni la raça -que només es transmet genèticament- hi juguen un paper tan important. La llengua, en canvi, et dona sentit de pertinença a una comunitat, en particular quan es tracta d’una llengua subordinada. Així ha passat amb el poble taíno, avui disseminat a la ciutat de Nova York, que, després de perdre l’idioma, s’ha trobat que no té cap element per diferenciar-se de la resta de la població.

No té mitjans per reconèixer-se com a grup diferenciat?

S’ha quedat sense lloc al món, amb els prejudicis que se’n deriven. En canvi, un estudi publicat al Canadà assenyalava que recuperar una llengua millora el benestar i la salut dels seus membres, que presenten actituds menys violentes i índexs de diabetis menors dels habituals.

En el cas del català, sembla que la pèrdua de parlants és imparable. Hem de preocupar-nos?

Estem en una dinàmica accelerada de substitució i, si no reaccionem, tindrem poc marge de maniobra. Perquè, així com a l’inici de la Transició el percentatge de catalanoparlants estava entorn del 50%, a la darrera Enquesta d’usos lingüístics de la població (EULP), que la Generalitat de Catalunya publica cada cinc anys, el percentatge cau fins al 36%. Una davallada que algunes veus associen falsament a la nova migració, ja que portem arrosse-

gant aquesta tendència des dels anys noranta. Per tant, si ens cenyim a les dades oficials, el català és una llengua en procés d'extinció.

A quines zones encara s'utilitza de forma majoritària?

A Catalunya, als dos Pallars i a les Terres de l'Ebre, per bé que el percentatge en aquesta darrera zona també ha davallat progressivament. Mentre que als anys noranta se situava entorn del 90%, en l'enquesta de 2011 ja havia baixat al 80%, i en el darrer estudi no supera el 72%. Això desfà el mite segons el qual en algunes zones el castellà és inexistent.

Encara que en determinats llocs el castellà és testimonial, la població tendeix a emprar-lo quan parla amb algú que ve de fora?

A tot arreu els habitants es passen a la llengua no marcada o dominant, que a Catalunya és el castellà. El manifest d'*Els Marges*, de 1989, ja advertia que el procés de substitució del català quedaria sentenciat quan l'última generació que l'hauria tingut com a primera llengua no l'utilitzaria per adreçar-se als fills. Doncs bé, ja estem en aquest escenari. L'hàbit de parlar als fills en català s'està perdent, cosa que és letal per a la seva supervivència.

A banda del poder que tenen les llengües hegemòniques, en el cas del català també influeix que ha estat perseguit al llarg de la història?

Les dues coses. Condiciona que els referents culturals dels infants i adolescents són majoritàriament en castellà, i després que mantenim en el subconscient la persecució de la qual hem estat objecte els catalanoparlants durant el franquisme i altres etapes anteriors. I això que pensàvem resoldre amb l'adveniment de la democràcia, no ha succeït. Ens comportem igual que tots els parlants de llengües subordinades, que només modifiquen l'actitud si prenen consciència que el seu idioma es troba en perill.

No som prou conscients de la feblesa del català?

És evident que no. Es tracta d'un fet al qual ha contribuït que se'ns hagi traslladat la idea que les institucions vetllarien per la seva normalització, quan la solució només està a les nostres mans. No hem d'oblidar que els joves imiten la nostra actitud, de manera que si veuen que ens passem a la llengua

“ ”

Mantenim en el subconscient la persecució de la qual hem estat objecte els catalanoparlants

La política és un instrument vàlid, però cap llengua recessiva s'ha recuperat gràcies a mesures legislatives

dominant perquè creiem que l'interlocutor no ens entendrà, faran el mateix. Si a això afegim que les plataformes digitals i els grans mitjans funcionen preferentment en castellà i anglès, no és estrany que la situació sigui tan delicada.

El grau de substitució es mesura pel nombre de paraules que incorporem d'aquests idiomes?

Tenim aquesta sensació, però és un fet irrellevant, perquè si en recuperes l'ús, també en recuperes la competència. Ho vam veure a les acaballes del franquisme, una vegada la gent va passar de parlar malament -deia *bocadillo* i altres paraules- a fer-ho correctament.

Per tant, més que les paraules, cal preservar altres elements de l'idioma?

Les paraules són substituïbles i la seva pèrdua es pot esmenar. Però si afecta la sintaxi i la fonètica,

aleshores és irrecuperable. En general, hi ha tres símptomes que evidencien que una llengua està en procés de substitució o deteriorament lingüístic. Primer de tot, quan perd categories que no existeixen en la llengua dominant. En el cas del català destacaria els pronoms febles, que en castellà no existeixen. Així, per exemple, ja no distingim entre *caixa* o *capsa*. Després també es percep quan el lèxic referit a l'espai i al temps es modifica. Es veu clarament en llengües africanes, però també en el català. Abans separàvem els verbs de desplaçament, com *anar* i *venir* o *dur* i *portar*, i, a causa del contacte amb el castellà, ara en barregem el significat. De la mateixa manera que pronominalitzem els verbs de moviment: diem que les coses “se'ns cauen” i no “ens cauen” o “puja't a la bicicleta” en lloc de “puja a la bicicleta”. I finalment suprimim els pronoms personals. Aquestes tres fases expliquen que la llengua s'ha deteriorat i, de tan semblant que s'ha tornat a la dominant, l'acabem abandonant.

Fa un any, des del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya es van anunciar un paquet de mesures correctores perquè el català es reforci allà on l'entorn social és castellanoparlant. Pot ser un pas per garantir que no es perdi?

La immersió està pensada per a aquests casos, però fallen diverses coses. En primer lloc, que s'atura a primària, quan hauria de continuar a secundària perquè fos veritablement eficaç. I després que la qüestió lingüística se subordina a la creença que, abans que la llengua, el més important és que no hi hagi divisió social, cosa que provoca que els inspectors del Departament no intervinguin per assegurar que el català s'ensenya a totes les aules. A Badalona, algunes exalumnes m'han confessat que els seus fills surten sense saber-lo i que, si un professor vol ensenyar-lo, sovint ha d'enfrontar-se amb el claustre del centre. Hauríem de ser honestos i reconèixer que la immersió no ha funcionat.

La política no és prou decidida a l'hora de fer valer el coneixement del català?

La política és un instrument vàlid, però cap llengua recessiva s'ha recuperat gràcies a mesures legislatives. Mai a la història ha passat, i amb el català tampoc. Si una llengua sobreviu és perquè els seus parlants veuen que els ajuda a conviure i socialitzar-se en el seu entorn. No serveix de res refugiar-nos en la idea que la cultura de masses ens va a la contra o que les campanyes de catalanofòbia ens perjudiquen. Sens dubte és així; però si els parlants no prenem consciència que el català ens vincula a la comunitat, ja pot aplicar-se qualsevol política lingüística que desapareixerà igualment.

Tan important com la llengua és el llenguatge. Creus que la tendència a desdoblir el gènere o utilitzar el genèric femení per evitar l'androcentrisme és una bona opció?

Considero que tocar la gramàtica amb aquesta finalitat és reaccionari i fa un flac favor al que es persegueix. I poso tres exemples: el Departament de Justícia de la Generalitat va decidir que, al Codi Civil català, canviaria la paraula “el concebut” per “la persona concebuda”. Un greu error perquè, sense adonar-se'n, feia que un embrió ja fos persona, convertint de sobte en assassines les dones que prenen la pastilla de l'endemà. Tant

que vam lluitar pel dret a l'avortament i, amb aquest canvi, tornava a fer de la dona que concebia una potencial delinqüent. El segon cas és quan se substitueix “el masover” per “la masoveria” o el “bon pagès” per “la bona pagesia”. Aleshores jo em pregunto: si la “masoveria viola la bona pagesia”, qui n'és el responsable? I el mateix quan es diu “l'alumnat que trenqui un vidre l'haurà de pagar”. Les respostes ens ensenyen l'absurd d'aquests i altres canvis.

L'ús dels genèrics i els abstractes pot portar a equívocs?

Absolutament. Fixem-nos en el judici celebrat contra els líders del procés. Els membres del Tribunal Suprem se'ls anomena “excel·lentíssimes” i “senyories” malgrat que tot són homes i, en canvi, ningú no gosa modificar-ne el gènere. O quan primer reivindiquem que cal dir “presos i preses polítiques” però després tothom només acaba emprant la paraula “presos”, cosa que dona peu a invisibilitzar la Carme Forcadell i la Dolors Bassa. Totes aquestes aportacions es fan sobre la base que les llengües canvien la societat, quan és al contrari: és la societat qui canvia la llengua.

Cada llengua evoluciona a la seva manera?

Exacte, i l'Institut d'Estudis Catalans ja pot dir misa, perquè la població continuarà parlant com li plagui. I si acabem dient *alcaldessa* serà perquè ho hem incorporat, no perquè des de dalt se'ns ha volgut imposar. Si qualifico de reaccionari i eurocèntric desdoblar el genèric o buscar abstractes és perquè la llengua no es pot controlar. De fet, va contra la dinàmica de la majoria de parlars, on el

“ ”

Tocar la gramàtica per evitar l'androcentrisme és reaccionari i fa un flac favor al que es persegueix

A Catalunya, l'oportunitat amb el català està en el milió de persones que han arribat els darrers anys

gènere és cada vegada més residual. En l'actualitat, només un 15% de llengües tenen gènere, en l'anglès no existeix i, entre les romàniques i indoeuropees, només han optat per fer-ho el català, el castellà i darrerament el gallec. Hi insisteixo: és inútil i a les dones no ens fa cap bé.

Cenyint-nos al futur del català, com podem evitar que desaparegui?

L'únic imprescindible és que s'usi i es transmeti, per la qual cosa és bàsic promoure referents simbòlics en el món audiovisual i en altres espais de socialització. A Catalunya, l'oportunitat està en el milió de persones que han arribat els darrers anys i que encara no tenen una dinàmica lingüística definida. Hem de buscar maneres perquè s'animin a utilitzar el català. I sembla que no és el cas, perquè, tot i aprendre'l, quan veuen que la resta de la població ens hi adrecem en castellà, arriben a la conclusió que el català no els és útil per viure.

Tenir un estat propi ajudaria a salvar-lo?

No és cap garantia. Mirem si no el gaèlic irlandès, que, tot i ser la llengua de l'estat d'Irlanda, és testimonial. Com a molt, la independència podria desvetllar la mateixa il·lusió que vam experimentar després del franquisme, però de moment no estem en aquesta tessitura. Igual que tampoc no és cap garantia que el català fos declarada única llengua oficial. Més aviat generaria anticossos entre determinats sectors polítics. Al marge que el nombre de llengües oficials ha passat en vint anys del centenar a gairebé 2.000 i, no obstant això, continuen desapareixent.

Els teus auguris són més aviat pessimistes...

No es tracta de ser pessimista sinó d'admetre que a tots els àmbits territorials de Catalunya el català s'utilitza cada vegada menys, i en les principals àrees urbanes supera per poc el 30%. La política no ho resoldrà, sinó que depèn exclusivament de nosaltres. ●

a doble espai

Privilegis polítics? No, socioeconòmics

Tres expertes en criminologia fan una crítica al sistema penitenciari i a com funciona la concessió dels permisos de sortida i el règim obert

Ares Batlle | @AresBatlle

Doctoranda en Dret a la UPF i activista feminista

Cristina Güerri | @c_guerri

Doctora en Dret i investigadora postdoctoral a la UPF

Marta Martí | @marta_marti

Doctora en Dret per la UPF i consultora independent

Des que es va conèixer la sentència del procés, nombroses notícies copen els mitjans de comunicació sobre la possibilitat que les preses i els presos polítics obtinguin permisos de sortida i el tercer grau penitenciari. En aquest sentit, han estat moltes les veus que han defensat que, “amb la llei a la mà”, haurien de gaudir regularment de permisos o estar en règim obert. De fet, l’administració penitenciària catalana ja els ha concedit els primers permisos i, fins i tot en alguns casos, la possibilitat de deixar uns dies la presó per realitzar activitats a l’exterior. No obstant, al mateix temps, altres veus denuncien que estan sortint massa ràpid i que això es deu a un tracte de favor per part de la Generalitat -igual que va succeir amb el tercer grau d’Oriol Pujol. De fet, les estadístiques disponibles mostren que dos terços de les persones preses a Catalunya finalitzen la condemna sense haver estat classificades en tercer grau o haver accedit a la llibertat condicional. Existeix, doncs, un tracte de favor per part de l’administració penitenciària catalana a certes persones preses o és la llei la que permet que hi hagi qui gaudeixi de sortides abans del que sol ser habitual?

Per comprendre les decisions de classificació de grau relatives a les preses i presos polítics, és necessari entendre primer com es configura el sistema penitenciari català. La legislació penitenciària atribueix a la pena de presó les finalitats primordials de la reeducació i reinserció social, les quals s’emmarquen dins de les ideologies que conceben el tractament penitenciari com a element resocialitzador. Aquestes ideologies parteixen de la premissa que si les persones delinqueixen és perquè el procés de socialització ha fallat i, en conseqüència, el sistema les ha de corregir.

Per assolir els objectius de reeducació i reinserció, el sistema penitenciari s’estructura partint de la idea de la *progressió de la pena* i preveu tres graus de tractament, que es corresponen amb règims de vida diferents: el primer grau correspon al règim tancat (l’aïllament); el segon grau es correspon amb el règim ordinari (el que s’entén com el *règim normal*), i el tercer grau equival al règim obert (la semilibertat). El tercer grau i el règim obert permeten que les persones preses surtin de presó durant el dia per desenvolupar activitats ocupacionals, de tractament o de cura de familiars dependents, i es consideren figures clau en el procés de reinserció perquè possibiliten un contacte directe i freqüent amb l’exterior i redueixen els efectes nocius de l’empresonament.

Aquest sistema de classificació en graus no és rígid i permet que una persona sigui classificada directament en tercer grau sense necessitat d’haver complert un temps mínim de condemna. Aquesta flexibilitat també queda explicitada en el famós article 100.2 del reglament penitenciari, que possibilita que persones classificades en segon grau surtin periòdicament de la presó per realitzar activitats que es consideren beneficioses pel seu

S’evidencia, un cop més, l’existència d’un sistema que discrimina en funció de la posició socioeconòmica i perjudica sistemàticament col·lectius com les persones migrades o aquelles amb pocs recursos econòmics

programa de tractament. D’aquesta manera, en oferir tantes possibilitats de classificació, el sistema penitenciari atorga, en efecte, un gran poder a l’administració susceptible de ser utilitzat en el seu favor. Ara bé, l’administració en què es basa per decidir el grau en què classifica cada persona presa? En quina mesura els permisos i règims de vida atorgats als

presos i preses polítiques responen als criteris establerts per la llei?

En el cas del tercer grau, la legislació estableix que la persona presa ha de “tenir la capacitat de viure en semilibertat”, circumstància que s’ha de valorar a partir de variables relacionades amb “la personalitat i l’historial individual, familiar, social i delictiu; la duració de la condemna i l’entorn al qual es retornarà”. A la pràctica, s’acostumen a contemplar aspectes com la participació en programes de tractament, l’absència d’addiccions, l’assumpció de la responsabilitat del delictu, la condició de reincidència, l’opció de tenir un domicili, els vincles familiars, el pagament de la responsabilitat civil i, especialment en el cas del tercer grau, la possibilitat de tenir un contracte laboral. El que s’espera, en definitiva, és que la persona presenti garanties de dur a terme una vida productiva, el més convencional possible i allunyada del delictu.

/ POL GUILLEN

En els criteris per atorgar el tercer grau que acabem d'esmentar es pot observar el predomini d'elements relatius a l'àmbit socioeconòmic. Això s'explica per la concepció que tradicionalment té el sistema penal de la delinqüència: es vincula bàsicament a la pobresa i la marginalitat, i per això els déficits principals que s'han de corregir per aconseguir la reinserció són de caire socioeconòmic (tenir domicili, vincles familiars prosocials, un contracte laboral...). En conseqüència, aquelles persones que provenen d'entorns marginals, amb historials laborals intermitents o fora del mercat laboral convencional, i amb entorns familiars considerats *desestructurats* tenen més dificultats per accedir a les diferents formes de progressió que no pas aquelles que presenten trajectòries de vida més *normalitzades*, per a qui la presó no ha estat concebuda.

El fet que recentment entrin a presó persones que no compleixen el perfil de delinqüent tradicional -porten vides convencionals i tenen capacitat de dur una vida productiva- posa el sistema en dubte. Certament, és difícil argumentar que aquestes persones no "estan capacitades per viure en semilibertat" més enllà de la necessitat de participar en programes de tractament que els han de *reeducar*, i comporta que els òrgans decisoris recorrin a arguments que són -com a mínim- qüestionables per mantenir-les en segon grau.

Un clar exemple és la recent oposició de la Fiscalia a la concessió de l'article 100.2 a Jordi Cuixart, defensant la necessitat de realitzar un programa de tractament sobre la sedició -que, evidentment, és inexistent en el sistema actual. Així mateix, també n'és exemple el comunicat de la Secretaria de Mesures Penals referent a la classificació inicial de les preses polítiques del procés, en el qual es reconeix que mostren un "procés d'inserció social favorable" però es denega el tercer grau "tenint en compte la durada de les penes entre 9 i 13 anys", malgrat que la llei permet la classificació en tercer grau d'aquests casos en qualsevol moment de la condemna.

Efectivament, i "amb la llei a la mà", persones com Oriol Pujol, Jordi Cuixart o Carme Forcadell comencen l'esperada progressió de la pena des d'un punt de partida diferent al de la majoria de preses i presos comuns. No obstant, el seu privilegi no és polític, com argumenten alguns, sinó socioeconòmic; però no per això ens hauria de preocupar menys. Al cap i a la fi, aquests casos evidencien, un cop més, l'existència d'un sistema i una llei injustos, que discriminen en funció de la posició socioeconòmica i perjudiquen sistemàticament col·lectius que, com les persones migrades o aquelles amb pocs recursos econòmics, tenen menys oportunitats per dur a terme el que es considera una *vida convencional*. ●

pàgina oberta

La Cimera del Clima de Madrid: l'emergència d'un fracàs volgut

Marc Cerdà | @Obs_Climatic
Membre de l'Observatori Crític
del Canvi Climàtic

Dues setmanes de fotografies, d'encaixades de mans, de centenars de propostes i de bones intencions però cap acord vinculant per reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle. Aquest és el patró recurrent en les cimeres del clima, i la de Madrid no en va ser l'excepció. Tanmateix, la doctrina de xoc comunicatiu que vam viure aquells dies per fer-nos creure que un capitalisme verd és possible no va poder ocultar que tot plegat era, com diria l'estimat Jesús Moncada, una còpia -dolenta i desenfocada- d'una partida eterna.

Ben mirat, ni les propostes neoliberals fonamentades en l'economia especulativa -com són els mercats d'emissions de carboni- van ser incentiu suficient per arribar a un consens entre les potències mundials. Òbviament, qui surt més reforçat d'aquest espectacle són les grans multinacionals energètiques, incloent-hi les petrolieres, que, per veu de diversos estats, van ser un element més de bloqueig en les negociacions. Tot i això, quelcom està canviant en el model energètic sobre el qual s'ha estructurat el capitalisme en els darrers tres segles. M'explico.

D'una banda, és obvi que ens apropem vertiginosament -si no hi hem arribat ja- al pic màxim d'extracció de petroli. Els combustibles fòssils s'esgoten i el Fons Monetari Internacional (FMI) i el Banc Mundial són conscients que el capitalisme necessita avançar en un canvi de la matriu energètica en la qual se sustenta el seu sistema de poder. És a dir, passar de l'energia fòssil a la renovable per mantenir la seva hegemonia en el control d'un bé natural i estratègic com és l'energia.

D'altra banda, i no menys important, també són conscients que aquesta transició energètica no pot fer-se al ritme que reclamen les expertes en canvi climàtic. Un canvi ràpid cap a les energies renovables podria ser el detonant que fes esclatar la bombolla de carboni lligada a l'enorme volum d'actius fòssils, des d'oleoductes o plataformes petrolieres fins als vehicles de combustió que

esdevindrien obsolets. Per aquest motiu, les multinacionals energètiques intenten controlar i monopolitzar la implementació de les energies renovables i, alhora, alentir-ne la implementació per garantir-se un nou cicle de beneficis milionaris.

Aquesta estratègia ja l'estem començant a veure a casa nostra. Abans de la COP25 de Madrid, Endesa va anunciar que invertiria mil milions d'euros en energies renovables fins al 2030 mentre parlaments com el català aprovaven decrets per afavorir la construcció de grans infraestructures energètiques com els parcs eòlics per part d'aquestes mateixes multinacionals. Una inversió en energies renovables que és el preu a pagar per poder mantenir els beneficis i les dinàmiques d'un capitalisme que extreu, consumeix i genera externalitats negatives

molt més ràpid del que la natura és capaç de regenerar i recuperar.

Amb les tendències actuals, la catàstrofe climàtica i ecològica no és una possibilitat sinó un fet, i les més afectades són i seran les classes populars. Però, així i tot, encara hi ha esperances, i les meves s'allotgen en el potencial transformador i revolucionari del moviment climàtic. La Cimera Social pel Clima, organitzada en resposta a la COP25, és un exemple preciós i esperançador de la capacitat de convocatòria i d'organització per crear espais de debat i d'apoderament al voltant de la crisi ecològica i climàtica i la justícia social. Transversalitat en defensa de la terra i de la vida.

No en va, el darrer fracàs de la Cimera del Clima de Madrid ens hauria d'obligar a repensar les formes en què articlem i vehiculem les reivin-

/ ALBA DOMINGO

“

El fracàs de la COP25 ens hauria d'obligar a repensar com articlem les reivindicacions climàtiques i ecologistes

dicacions climàtiques i ecologistes. Amb unes institucions públiques plegades als interessos de les grans multinacionals i incapaces d'aplicar les mesures que el moviment climàtic reclama, haurem de ser capaces de transcendir i centrar-nos a construir sobirania. Centenars d'exemples arreu del territori ens demostren que podem exercir un contrapoder ecologista real a les polítiques neoliberals, extractivistes i ecocides del Banc Mundial i l'FMI reforçant les xarxes d'economia social i solidària i el cooperativisme.

Podrem aturar aquest col·lapse socioecològic? Serà difícil. No es tracta d'abaixar els braços, ni de bon tros. Però tampoc hem de deixar-nos seduir pel fals relat ecològic que ens planteja un capitalisme senil cada dia més proper a postures ecofeixistes. Pensar i respondre col·lectivament. Ser conscients del moment històric, ecològic i social que ens ha tocat viure. Proposar un projecte netament anticapitalista, feminista i ecologista, i comunicar. Sobretot ens cal comunicar per guanyar la batalla del relat ecològic i social al puixant capitalisme verd. ●

(Auto)construint la utopia 'skater'

'Skaters' encimentant una rampa a l'Spotter, pistes autoconstruïdes a Badia del Vallès / JAU HERRERO

Sense permisos ni pressupostos faraònics, grups de patinadors s'apropien d'espais en desús per reprendre la cultura del 'do it yourself' i dissenyar, construir i practicar als seus propis 'skateparks'

Guille Larios | @La_Directa

“**C**amión! Camión!”. En escoltar l'avís, la quinzena de *skaters* reunida a l'Spotter de Badia del Vallès aparca patins, entrepans, cafès i cigarros i saluda el camió formigonera que entra pel camí de terra. Són les deu del matí. Calçats amb granotes de feina, guants, botes altes, delinea-dores de ciment i eines professionals, es distribueixen una llarga cadena de funcions, sense jerarquia aparent. Una part dels joves fa una fila amb carretes per rebre, d'un en un, el ciment que la formigonera va abocant pel tub. Quan són plenes, les condu-eixen al mig de l'*skatepark*, on hi ha les rampes encofrades i on s'espera

un altre grup de companys. Un cop s'aboca el ciment de les carretes sobre l'esquelet de ferralla, comença la feina del segon equip, que ho reparteix a mà i homogeniament per la superfície, delineant i rasurant. Els carreters tornen sense pes cap a la fila del camió per tornar a carregar. La feina dura dues hores, amb més d'una tona de ciment abocada.

L'Spotter, com l'ha batejat la comunitat *skater* -en anglès fa referència als llocs des d'on s'observa l'atterratge i l'enlairament d'avions-, resulta gairebé invisible per a l'ull de qui passeja o hi passa amb vehicle. L'espai queda semiaïllat, a cavall de Sabadell, Badia i Barberà del Vallès, delimitat i rodejat per cen-

tres comercials com IKEA i Leroy Merlin i per grans infraestructures viàries com la catenària de la línia R4 de Renfe i l'autopista C-58. Les avionetes que aterren a l'aeròdrom de Sabadell sobrevolen de prop i constantment l'*skatepark*, fent que l'espai recordi a un no-lloc; concepte popularitzat per l'antropòleg francès Marc Augé per referir-se a aquells llocs de transitorietat, de flux, que a les societats modernes no tenen prou importància per ser considerats llocs.

Però, per d'altres, l'Spotter s'ha instituït com un espai viu, de trobada, vincle, autoconstrucció, barbaco-es, concerts i esport; un bé comú de lliure accés, gaudi i pràctica. »

» Aquestes antigues pistes d'hoquei estaven en desús fins que fa tres anys un grup de joves patinadors van netejar-les per dissenyar, encofrar, autoconstruir-hi obstacles i rampes de formigó que poguessin patinar. I des de llavors no han parat. Aquest matí de desembre, patinadores i constructors s'han citat per rebre i treballar amb una nova tona de ciment fresc. Ja és la tercera vegada que contracten un camió per 950 euros, conductor inclòs, finançat de la seva butxaca, de micromecenatges o del recapte del festival autogestionat Spottorrock, celebrat al mateix recinte.

Zones temporalment autònomes i patinables

L'extensió dels *skateparks* autoconstruïts (seguint la filosofia del *do it yourself*, 'fes-t'ho tu mateix' en català) per tot l'Estat espanyol és constant però irregular, sotmesa a les necessitats dels patinadors i a la relació del col·lectiu i del projecte amb l'administració local pertinent. "Busquem llocs abandonats com pistes d'hoquei, de futbol sala, fàbriques, piscines buides... que sobretot ja tinguin el terra fet. Així ens estalviem aquell ciment", explica Richi, patinador i constructor. "Ho fem tot nosaltres. Buidem pàrquings si els veïns volen llençar coses, agafem trastos abandonats per encofrar com ferralla, fusta, pneumàtics...", apunta. "T'apropies d'un espai públic en desús i el vas ampliant. Intentes ser invisible fins que l'administració pressiona, ja sigui perquè vol negociar i legalitzar l'espai o bé perquè l'enderroca i destrueix", afegeix Martin, que a Mataró participa a Caribú, un altre *skatepark* autoconstruït. Avui ha vingut amb alguns companys a treballar i donar suport a la jornada de feina a Badia.

Enfront de la manca de *skateparks* atractius i en condicions per patinar a la seva ciutat, alguns patinadors van optar per recuperar i aprofitar el terreny encimentat de l'empresa tèxtil Lemur Caribú, que l'any 2009 va tancar i enderrocar la fàbrica que tenia a Mataró. Constituïts al voltant de l'associació Caribú 304 i en constant relació amb l'associació de veïns del barri, fa tres anys que hi treballen i hi patinen. "Fem concerts, aniversaris i barbacoes. Al final suposa un punt de trobada per a molta gent. Després de tres anys aconseguint tot el material a partir de donacions, vam obrir un procés de micromecenatge per aconseguir diners i seguir construint". Caribú 304 actualment estudia -en coordinació amb l'Ajuntament de Mataró-

la regularització del projecte a través de l'expropiació del terreny.

"La fugacitat i l'amenaça fan que no ho construeixis perfecte, però t'adones que pots patinar igual o millor que en *skateparks* d'obra pública, que costen una milionada i a sobre estan mal fets", explica Martin. "S'ha de ser d'una pasta especial, estar molt compromès, sacrificar dies de patinar per construir això. T'ha d'agradar molt". Són paraules d'Àngel, conegut com a Felici, un dels *skaters-constructors* d'un *skatepark*

DIY a Reus, aixecat l'any 2016 entre les runes de l'antiga fàbrica de sabates Portània. "Va ser una moda en la qual es va apuntar molta gent, alguna d'ella experta en la construcció. El parc era un espai híbrid, amb elements *street* ('de carrer') com voreres, bancs, mòduls, però també alguna

rampa, un espai viu on fèiem campionats, festes i acampades", explica. Portània es troba avui en hores baixes, ja que ha patit demolicions per part de l'Ajuntament i ha quedat enfangat per les fortes pluges dels darrers mesos.

Des de Burnside fins a la Hell Curving de Canyelles

Els orígens del moviment DIY aplicats a l'*skateboard* es localitzen al voltant dels anys seixanta i setanta als Estats Units, sobretot a l'àrea de Califòrnia, quan alguns *skaters* pioners que feien eslàlom pels carrers comencen a construir rampes aprofitant els angles de piscines i dics, reproduint a terra els moviments del surf. L'*skate* s'estendrà com una expressió personal i una posterior subcultura estètica, musical (l'anomenat *skate punk*) i artística (amb fenòmens

com l'art urbà i el grafit). A més, obrirà una via de comercialització de roba, taules, rodes i accessoris.

Així i tot, la manca d'espais on practicar l'*skate* és una de les raons per les quals, l'estiu de 1990, un grup de

patinadors va començar a construir il·legalment obstacles i rampes de ciment sota el pont de l'autopista de Burnside, a Portland, a l'estat d'Oregón (entre Califòrnia i el Canadà). Aquesta infraestructura, pionera de l'autoconstrucció, va suposar la primera pedra per a l'expansió dels

skateparks públics als Estats Units, l'exportació de la cultura dels parcs DIY cap a Europa i l'inici de l'aplicació del formigó -en lloc de fusta i metall- per construir obstacles i rampes.

Posteriorment sorgirien altres iniciatives com Skatopia, una societat utòpica *skater* amb tints ciberpunk

La lluita per la preservació de la 'corba de la mort' a Canyelles va convertir-la en un lloc de trobada de gran influència per les noves generacions / VÍCTOR SERRI

L'Spotter de Badia del Vallès s'ha instituit com un espai viu, de trobada, amb barbacoes, concerts i esport / JAU HERRERO

Una autèntica geografia de rampes i patins

A més dels *skateparks* de Badia del Vallès, Mataró i Reus, a Catalunya altres iniciatives DIY són La Bòbila de Badalona, La Kantxa de Vic o el Bowl d'Olot. Al País Valencià, destaquen els elements de l'*skatepark* de Sueca o La Ratonera d'Almassora, creat pel col·lectiu Goliat Rats. Al País Basc, destaquen les rampes de la històrica Kampsa (Pasaia), projecte d'okupació amb dues dècades d'autogestió i resistència recollides en el documental *20 años de sueños y escombros*, dirigit per Dani López, guanyador del III Madrid Skate Film Festival. A la resta de l'Estat espanyol, Escombros a Madrid, La Morenica a Murcia o Dinero a Màlaga representen alguns dels exemples vius d'aquest fenomen.

i estètica Mad Max autoconstruïda l'any 1995 en un terreny propietat del pro-skater Brewce Martin, a Rutland, Ohio. L'atmosfera anàrquica, artística i els seus festivals de punk rock han esdevingut punts de referència dins de la cultura *skater* nord-americana.

A casa nostra, una de les primeres experiències autogestionades DIY va ser a l'*skatepark* de la Guineueta, a Nou Barris. "Gran part dels parcs que es van fer a Barcelona van ser abans de 1992. Es van fer pel boom de l'*skate* a finals dels vuitanta i per la necessitat d'erradicar tota la gent que llavors patinava pel carrer o places i per donar una imatge neta de la ciutat", explica el patinador i constructor Daniel Santos a la publicació col·lectiva *Hell Curving* (*Go Magazine*, 2015). "Va ser el 1992, amb motiu dels Jocs

Olimpics, quan van construir *skateparks chapuza* per tapar-nos la boca. Dur, rugós, formigó de baixa qualitat amb textura de sorra", explica el patinador José Noro a la mateixa publicació. Després dels jocs, amb l'abandonament municipal dels parcs, Noro, Santos i un grup de *skaters* van assumir el manteniment i l'autoconstrucció de les rampes. Les pressions de l'Ajuntament van impedir que el projecte seguís avançant i van fer que tot el que aconseguissin ma-

Una de les primeres experiències autogestionades a casa nostra va ser a la Guineueta, a Nou Barris

terialitzar els joves fos l'anomenada *hell curving* o *corba de la mort*. La lluita per la preservació d'aquesta rampa amb forma de corba va crear una llegenda al seu voltant, convertint-se en un lloc de trobada, barbacoes i festes punk rock al barri i un espai de gran influència per a les noves generacions.

Els reptes: masculinització i professionalització

"Tot i que hi ha moltes dones patinant, el sector de la construcció i també el de l'autoconstrucció de *skateparks* està molt masculinitzat, a diferència dels Estats Units, on predomina l'element fusta", explica Richi. "La cerca constant de radicalitat i l'estil de vida atrauen sovint persones rudes, la majoria d'elles homes", alerta.

Un altre dels reptes amb què es troba el moviment a l'Estat espanyol és la professionalització. Sovint, la construcció de parcs es posa en mans d'estudis d'arquitectura i empreses d'instal·lació de mobiliari urbà que no tenen coneixements sobre la pràctica d'aquestes disciplines. "Et fas l'*skatepark* com tu vols. Et fies de tu, no d'un plànol o d'un tècnic. Patines en un lloc que va evoluci-

onant, igual que tu evoluciones", diu Martin. Coneixedors d'aquesta pràctica i de l'element ciment, el disseny i la fabricació de *skateparks* comença a recaure ara sobre molts

d'aquests *skaters* que creen o integren empreses de construcció de pistes o *skateparks*. "Cada cop es construeixen més *skateparks* legals que substitueixen i debiliten els *skateparks* DIY. Això passa perquè les empreses constructores han contractat i absorbit gran part dels patina-

dors que eren els qui autoconstruïen els parcs DIY", explica Felici. Així, Hell Curving a Roquetes, Vulcano Skateparks a Ripollet o CopinRamps a València són algunes de les empreses que, des de la perspectiva del patinador, assumeixen encàrrecs arreu de l'Estat espanyol i a diferents països europeus. ●

"La cerca constant de radicalitat i l'estil de vida atrauen sovint persones rudes, la majoria d'elles homes", explica Richi

Palestina, l'excepcionalitat permanent

En els darrers anys, l'exèrcit d'Israel ha normalitzat l'ús de projectils contra manifestants a Cisjordània i la franja de Gaza, amb centenars de morts i milers de persones ferides

Warda Scholl | @La_Directa
Nablus, Cisjordània

Abdelraaham Schtawi, de deu anys, jugava al pati de casa seva, a la població palestina de Kafr Qaddum, el divendres 12 de juliol de l'any passat. A poca distància hi havia la manifestació que el veïnat d'aquest poble de la Cisjordània ocupada fa cada setmana: una protesta contra el bloqueig de la localitat, aïllada dels seus entorns i assetjada per les colònies il·legals que Israel ha aixecat al seu voltant. En un moment determinat d'aquesta mobilització -l'única entre els pobles palestins de la zona que es repeteix setmanalment, ja des de fa vuit anys- les tropes van carregar contra la gent congregada. Va ser durant la càrrega, segons expliquen testimonis que estaven al lloc dels fets, que l'Abdelraaham va rebre un tret al cap que va perforar-li el crani. La bala es va fragmentar en més d'un centenar de bocins dins del cervell.

L'alarma va córrer per aquest petit poble de 4.400 habitants. Una ambulància -sempre present perquè habitualment hi ha persones que acaben ferides a la protesta- se l'enduia ràpidament d'urgència, però segons denuncia la gent de la localitat, l'exèrcit israelià va bloquejar el vehicle dues hores argumentant qüestions de seguretat. Un temps vital per al menor, que va perdre gran quantitat de sang i a qui se li van agreujar els danys cerebrals i les seqüeles de la ferida. Un cop va arribar a l'hospital fou operat d'urgència, però dos dies després, per la gravetat del seu cas, va haver de ser traslladat al Centre Mèdic Sheba a Tel Hashomer, a prop de Tel Aviv i especialitzat en rehabilitació cerebral pediàtrica. Allà s'hi va estar quatre mesos, la majoria en un coma induït. Quan es va despertar, va ser traslladat a un hospital palestí a prop de Betlem: avui, vuit mesos després de ser disparat, encara s'hi troba ingressat, sotmès a cures intensives i a controls diaris exhaustius. L'Abdelraaham es troba estable, però amb un pronòstic poc esperançador. El procés de recuperació és lent, encara és incapaç de parlar, de moure's o de menjar, i resta estirat al llit intentant comunicar-se per mitjà de la mirada i dels sons.

Com a resposta a l'incident, Israel va negar haver fet ús de munició real durant la protesta, i, per tant, haver disparat la bala que va impactar al crani de l'infant. En declaracions als mitjans, l'exèrcit

va reconèixer "l'ús únic de bales de goma" com a mesura de dispersió de manifestants. Tanmateix, aquell mateix dia es van trobar diferents bales de calibre 5,56 a terra, encara calentes. La família de l'Abdelraahman és a l'espera d'un judici que encara no té data i segueix pendent d'una resposta de l'exèrcit, que va declarar haver obert una investigació sobre el cas sense que encara se n'hagi tret l'entrellat.

Però aquest nen palestí no és l'únic. El 30 de gener, Mohammad Mohannad -de quinze anys- va rebre l'impacte d'una bala de ferro recoberta de goma al cap, també a Kfar Qaddum, quan es manifestava contra el pla de pau dels Estats Units, una proposta que dona via lliure a l'annexió israeliana de gran part de Cisjordània i planteja un possible Estat palestí sense sobirania completa, reduït a espais fragmentats sense continuïtat territorial.

Vuit mesos després, es repeteixen circumstàncies similars. En estat crític, l'adolescent va ser traslladat d'urgència a l'hospital més proper, on li van fer una primera intervenció quirúrgica. Més endavant va ser sotmès a una altra operació en un hospital israelià de Jerusalem per extreure-li la bala del crani. De moment segueix ingressat,

Una bala es va fragmentar en més d'un centenar de bocins dins del cervell d'un nen de deu anys de Cisjordània

El balanç repressiu de les Marxes del Retorn a Gaza va ser de 300 persones mortes, desenes d'amputades i 9.000 ferides de bala

Un franc tirador
de l'exèrcit d'Israel
durant la protesta
a Kfar Kaddum
on va quedar ferit
el jove Mohammad
Mohannad
/ BRUNO THEVENIN

i en coma, a l'espera de veure l'abast dels danys cerebrals i les seqüeles que l'acompanyaran de per vida. També en aquest cas, segons denuncia l'ONG israeliana en defensa dels drets humans Betsalem, l'exèrcit torna a negar que la bala que va colpejar a Mohammad fos pròpia.

Una pràctica habitual

Tanmateix, lluny de tractar-se de casos aïllats, tots dos incidents comparteixen un mateix denominador comú: l'ús de mètodes repressius que poden resultar letals contra la població palestina, una dinàmica constant als territoris ocupats que aquests darrers anys ha estat especialment patent en les protestes de Gaza. A la franja, davant de milers de manifestants -la majoria civils i sense armes- que s'acostaven cada setmana per protestar a la tanca de separació en les anomenades Marxes del Retorn de 2018 i 2019, l'exèrcit va usar tot tipus de munició: pilotes de goma, bales de ferro cautxutades i foc real. El balanç: més de 9.000 persones ferides de bala, joves i adults amb extremitats amputades i més de tres centenars de morts -entre els quals hi ha menors, un periodista i una jove infermera de 21 anys.

Israel justifica l'ús de munició real quan els seus soldats es troben en una situació en què la seva vida o integritat física corre perill, i l'exèrcit regula jeràrquicament les ordres de disparar a través d'una cadena de comandants encarregats de valorar la situació sobre terreny. Però entitats humanitàries, organitzacions en defensa dels drets humans i les Nacions Unides han denunciat que en casos com els de Gaza, la major part de manifestants morts i ferits a Palestina no eren una amenaça real per a les tropes. Segons va assegurar una comissió de l'ONU el 2018, la utilització de mètodes letals a Gaza podria constituir, en certs casos, "crims de guerra o contra la humanitat" que s'haurien d'investigar. L'exèrcit -formalment- argumenta que obre investigacions internes per als casos en què les evidències de les vulneracions resulten flagrants, però gairebé mai es tradueixen en condemnes, ni molt menys en càstigs contundents contra l'aparell mili-

La fiscal en cap del Tribunal Penal Internacional vol investigar Israel per presumptes crims de guerra

L'ONU ha publicat una llista d'empreses israelianes i estrangeres que es lucren en els territoris ocupats

tar. Fa uns mesos, un soldat va ser condemnat per un tribunal militar per haver disparat -provocant-li la mort- sense autorització un noi de quinze anys a la línia de separació de Gaza, però només va ser condemnat a un mes de treballs comunitaris, i la cort castrense va argumentar que no hi havia prou evidències per afirmar que el combatent va matar el jove palestí tot i l'existència d'un vídeo on es veu l'escena clarament.

La realitat, doncs, evidencia l'absència de regulacions efectives que derivin en conseqüències reals pel fet de no respectar la normativa. Tanmateix, la impunitat podria no durar per sempre: la fiscal en cap del Tribunal Penal Internacional, Fatou Bensouda, va proposar a finals de desembre que s'obris una investigació contra Israel per presumptes crims de guerra als territoris palestins, un primer pas que va encendre les alarmes entre les autoritats israelianes, que ara intenten moure tota la seva capacitat d'influència per evitar l'obertura

d'un procés legal que podria posar contra les cordes dirigents polítics i militars.

Tot i això, la qüestió va per llarg, i la possible intervenció judicial es deliberarà en un procediment que culminarà en la decisió final dels principals magistrats de la cort de La Haia. Si consideren que no es pot dur a terme una investigació, Israel es blindaria una vegada més davant de la justícia universal, però, en cas contrari, s'iniciaria nou camí desconegut que podria donar resposta a les denúncies palestines.

El negoci de l'ocupació

Fa poques setmanes, l'ONU també va publicar una llista d'empreses israelianes i estrangeres que treballen en assentaments en territori ocupat, que per a moltes organitzacions de drets humans, moviments socials palestins i les seves pròpies autoritats es va veure com un primer pas per assenyalar qui participa i treu beneficis econòmics de l'ocupació.

Companyies com Airbnb, Trip Advisor, Booking o Alstom figuren a la llista, però malgrat el desprestigi que els pots suposar, la publicació d'aquest document no ha canviat la situació sobre el terreny: més de 600.000 colons viuen avui entre Jerusalem Est i Cisjordània, les autoritats israelianes segueixen promovent la colonització i, a Gaza, dos milions de persones viuen sense llibertat de moviments, en un setge que fa més de dotze anys que dura.

En aquest context, mentre l'Autoritat Nacional Palestina -acusada de corrupta, antidemocràtica i poc transparent- perd influència internacional i manté una divisió oberta amb Hamàs que li ha fet perdre el control de Gaza, Israel i tot el seu corrent més dretà -encapçalat per Netanyahu- ha guanyat el suport quasi absolut de Donald Trump. L'annexió de les colònies jueves de Cisjordània sota jurisdicció israeliana, la presa de la vall del Jordà -el seu territori més fèrtil-, la negació del dret al retorn de les refugiades palestines o la pèrdua definitiva de Jerusalem que valida la proposta de pau nord-americana seran els episodis imminents si no hi ha canvis radicals. ●

Treball voluntari contra la guerra econòmica a Veneçuela

Projectes com l'Exèrcit Productiu Obrer combaten la crisi i el bloqueig des de posicions autogestionàries

Josep Maria Martorell Calaf | @La_Directa

Set anys després de l'inici de l'actual crisi econòmica a Veneçuela i cinc anys després que els Estats Units comencessin a desplegar mesures de bloqueig, no és estrany veure indústries i equipaments paralyzats. En un país tecnològicament dependent, la crisi i el bloqueig fan que moltes empreses estatals no tinguin més remei que aturar els processos quan els sobrevé una avaria. Un fet que s'agreuja si es té en compte que, malgrat la revolució bolívariana, Veneçuela no ha superat mai el model rendista i extractivista, i que la indústria que produeix béns de primera necessitat és -ja de per si- insuficient.

Com a antídoto, des de 2017, existeix un col·lectiu de treballadors i treballadores voluntàries que recorre el país reparant gratuïtament aquestes avaries, l'Exèrcit Productiu Obrer (EPO), que avui ja suma més de 2.200 membres. No es tracta de cap iniciativa governamental, sinó d'un projecte autogestionari que, en tres anys, ha tornat a posar en funcionament catorze indústries i equipaments públics i que ha reparat un total de 320 equips i màquines. Però, donada la magnitud que ha agafat el projecte, avui l'EPO adopta un nou significat: és una mostra que superar la crisi econòmica donant major autonomia a la classe treballadora és possible i que hi ha fórmules alternatives més enllà del foment de la inversió estrangera o "l'aliança estratègica" amb la burgesia nacional, tal com defensa el govern.

Una experiència sorgida del control obrer

L'origen de l'EPO cal buscar-lo en les lluites per rescatar un grup d'empreses metal·lúrgiques a Ciudad Guayana, a l'est del país, i posar-les sota control obrer real. El 2013, Chávez va decretar la reforma de la llei orgànica del treball, els treballadors i les treballadores (LOTTT), que, a l'article 149, permet a la plantilla prendre el control de l'empresa si la propietat l'abandona, de forma directa i sense intervenció de l'Estat. Era el darrer Chávez, el del "cop de timó", el que reconeixia que "el socialis-

me no es decreta", que el reformisme no havia permès superar l'estat burgès i que calia apoderar directament el poble, a través de la comuna i del control obrer.

La mesura va tenir un gran impacte a la zona metal·lúrgica de Ciudad Guayana. Amb el 149, quan diverses empreses -Calderyis, Equipetrol i Indorca- van ser abandonades per la patronal, les treballadores van poder culminar duríssimes lluites sindicals fins a gestionar-les directament. Però les empreses arrossegaven anys de desinversió i saqueig i no estaven operatives. No només això, poc després, el 2015, Indorca patia un assalt armat que n'inutilitzava la planta. Va ser l'espontània col·laboració de les altres dues empreses sota control obrer el que va permetre reparar els sabotatges: era la primera batalla productiva.

Un col·lectiu integrat per 2.200 voluntàries recorre el país reparant gratuïtament la maquinària avariada del sector industrial

El projecte autogestionari, en tres anys, ha tornat a posar en funcionament catorze indústries i equipaments públics

En veure el potencial d'aquesta dinàmica de complementarietat, van decidir-se a exportar l'experiència a tot el país. El 2017, l'EPO es constituïa com a tal i, des de llavors, recorre el país de manera totalment voluntària posant a funcionar fàbriques i altres equipaments que portaven anys aturats. Avui compten amb 2.270 voluntàries de diverses professions arreu del territori nacional.

Exèrcit no convencional per a una guerra no convencional

L'EPO parteix de la premissa que el país enfronta una guerra econòmica. És per això que es presenta com un exèrcit. Però, quin tipus de batalles lliura un exèrcit no convencional? Sergio Requena, cofundador de l'EPO i membre del seu estat major, explica que "una batalla productiva consisteix en una recuperació operativa que permeti l'increment de la producció, amb el protagonisme de la classe treballadora. Això ho fem en un curt espai de temps, de cinc o set dies. I ho fem amb recursos mínims sol·licitats a les empreses del voltant i deixant relacions establertes entre aquestes empreses. Amb això, intentem combatre el fraccionament que existeix en les forces productives del país".

L'acció comença amb una diagnosi: un petit grup es desplaça a l'empresa paralyzada i identifica els nusos crítics que aturen els processos. En funció d'això, l'estat major configura un equip de professionals que pugui dur a terme les reparacions. Per fer-ho, recorre a la seva borsa de voluntàries. L'EPO envia invitacions a les empreses on treballen les persones requerides perquè els concedeixin permisos. Quan finalment el grup de voluntàries arriba a l'empresa avariada, s'entra en un frene-sí. "Treballem molt intensament, comencem ben d'hora fins entrada la nit. Durant la batalla, es fan activitats d'autoformació col·lectiva i cada nit es fa un anunci en què es comuniquen els avenços dels diferents equips. També hi ha un grup encarregat del menjar. Les condicions en què operem són allò més semblant a un campament militar en el qual, si

Voluntàries de l'Exèrcit Productiu Obrer reparen bombetes / LUIS M. HERNÁNDEZ

ens toca dormir en uns matalassos, ho fem”, explica Requena. I és que, fins que acabin les reparacions, l'equip dormirà, menjarà i farà vida a la planta.

És possible una superació chavista de la crisi econòmica?

Vistos els resultats positius d'aquesta experiència durant els darrers quatre anys, pot sorprendre que un projecte com l'EPO no sempre trobi facilitats per part de l'Estat. I és que, en el si del chavisme, conviuen discursos molt diferents per explicar l'actual crisi econòmica. En conseqüència, són també molt diverses les vies per combatre-la.

Pel chavisme institucional, l'origen de la crisi està en el bloqueig imperialista, la superinflació induïda i altres agressions externes. El doctor en ciències econòmiques Jesús Arapé proposa, contra la inflació, abandonar la moneda fiduciària i donar suport al bolívar en les reserves d'or de la franja minera de l'Orinoco. Contra el bloqueig, cal fomentar la inversió estrangera i els intercanvis comercials amb Rússia, la Xina, l'Iran i Turquia. Aquestes mesures, tanmateix, impliquen aprofundir en el model extractivista i rendista, així com privatitzar empreses estratègiques que havien estat nacionalitzades amb Chávez.

Pel chavisme popular, en canvi, l'origen de la crisi es troba en la incapacitat per superar el mo-

Contra el bloqueig, el govern fomenta la inversió estrangera i els intercanvis comercials amb Rússia, la Xina, Iran i Turquia

Pel chavisme popular, l'origen de la crisi es troba en la incapacitat per superar el model rendista durant els anys de bonança petrolera

del rendista durant els anys de bonança petrolera. Cira Pascual i Chris Gilbert són professores de ciències polítiques a la Universitat Bolivariana de Veneçuela i coproductores del programa televisiu de formació marxista i chavista *Escuela de Cuadros*. També dinamitzen les trobades “Diàlegs per a una superació chavista de la crisi”, que recentment aglutinen les organitzacions del chavisme popular. Segons Cira Pascual, en un país de la perifèria global com Veneçuela, la crisi només pot superar-se des de posicions de classe, és a dir, per mitjà de les conegudes com a comunes -comunitats organitzades assembleàriament, algunes urbanes i d'altres rurals- i el control obrer: “Chávez va plantejar un objectiu estratègic, el socialisme, i una via pròpia per arribar-hi, la comuna. Jo he pogut comprovar en persona que els espais on la gent està vivint de manera menys tràgica la crisi és a les comunes”.

Chris Gilbert, en canvi, destaca que l'error del chavisme institucional ha estat tractar el poble com a objecte -al qual cal assistir- i no com a subjecte -capaç d'emancipar-se per si mateix. És precisament això el que estarien demostrant amb la seva feina les treballadores de l'EPO: que recuperar la capacitat productiva nacional i combatre les arrels de la crisi i del sistema és possible a través de l'organització autogestionària del poble, sense la tutela de cap institució o organisme superior. ●

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57
serveis financers ètics i solidaris
www.coop57.coop

ger
ENTITAT
CULTURAL I
ESPORTIVA

C/del PI 25.Ribes.(Garraf).Països Catalans
08810.Tlf:93 896 12 00.ger@mesvilaweb.com
...aquest estiu posem la directa! amb la nova web
www.entitatger.cat

CERVELLA DEL MONTSENY
ARTESANA

APUNTAR DES DELS PARLAMENTS I DISPARAR A PEU DE CARRER

Més de 200 persones han sigut assassinades a Alemanya des del 1990 en atacs de base neonazi i xenòfoba, reflex d'una violència estructural subestimada massa temps

L'anàlisi d'Andreu Jerez | @andreuJerez
Periodista i coeditor del llibre 'Epidemia Ultra'

L'atemptat supremacista de Hanau difícilment serà l'últim a Alemanya. No cal fer futurologia per a afirmar-ho; n'hi ha prou amb un cop d'ull a la xifra de víctimes provocades per la violència neonazi i xenòfoba al país des de la seua reunificació fa trenta anys: segons dades de la Fundació Amadeu Antonio -una organització no governamental molt crítica amb el govern federal alemany-, més de 200 persones han sigut assassinades des del 1990. L'escamot terrorista de Clandestinitat Nacionalsocialista (NSU), que va operar entre els anys 1998 i 2007, ha estat l'episodi recent més rellevant. Malauradament, no l'únic.

Amadeu Antonio correspon al nom d'un angolès assassinat a Eberwerswalde el 1990. Antonio, una de les primeres víctimes de la violència racista després de la reunificació, va ser apallissat per una turba en l'ambient de pogrom que es vivia aquells dies a la ciutat d'Alemanya Oriental i a altres indrets del país. Des d'aleshores, més de dos centenars de persones -fonamentalment migrants, militants antifeixistes o sensesostre- han mort en mans de l'odi ultranacionalista.

Violència estructural

Tobias Rathjen no va escollir aleatòriament les seues víctimes quan el 19 de gener va obrir foc a dos locals de Hanau: tots nou morts eren alemanys amb arrels estrangeres o immigrants. Aquest empleat de banca de 43 anys, racista, misogin i conspiranoic, va dissenyar i executar l'atac abans de suïcidar-se i matar també la seua mare. És el pitjor atemptat racista a Alemanya des de la reunificació, però convé no enganyar-se: també és un episodi més d'una violència

Els líders d'Alternativa per Alemanya han defensat disparar contra persones refugiades que intenten creuar la frontera

estructural que autoritats, polítics i forces de seguretat han -conscientment o inconscientment- subestimat durant massa temps.

L'esmentat cas de l'NSU n'és un bon exemple: policia i fiscalia van ser incapaces de detectar durant més d'una dècada els atacs comesos per la cèl·lula terrorista; van criminalitzar, fins i tot, les deu víctimes mortals de l'NSU, la majoria d'origen estranger. Merkel va demanar públicament disculpes per la inoperativitat de les institucions alemanyes. Com a rerefons queden les fundades sospites sobre connexions entre determinats sectors de les forces de seguretat i l'exèrcit amb estructures violentes ultradretanes.

El paper d'Alternativa per a Alemanya

Tot i trobar-nos davant d'una violència estructural, una cosa fonamental ha canviat: per primera vegada des de la fundació de la República Federal el 1949, el país té un partit obertament ultradretà al Bundestag. Fundat el 2013, Alternativa per a Alemanya (AfD) lidera amb prop de 90 cadires l'oposició parlamentària.

Al Parlament, AfD té la plataforma perfecta per difondre el seu missatge xenòfob, islamòfob i revisionista. Els seus líders han defensat disparar contra persones refugiades que intenten creuar la frontera alemanya i banalitzat els crims nazis.

"Hitler i els nacionalsocialistes van ser només una cagada d'ocell en els mil anys de reeixida història alemanya", va dir fa dos anys Alexander Gauland, copresident de la fracció parlamentària d'AfD i exmilitant dels conservadors de la Unió Cristianodemòcrata (CDU).

Amenaça clandestina

En menys d'un any, Alemanya ha viscut dos episodis més de terrorisme supremacista: un militant neonazi va assassinar a trets el polític local democristià Walter Lübcke, que havia defensat públicament la política d'acollida de refugiades, i l'ultradretà Stephan Balliet va matar dues persones després d'intentar provocar un bany de sang en una sinagoga a Halle. Fa un parell de setmanes, les autoritats van desmantellar, a més, un escamot conformat per dotze homes que planejaven una onada d'atemptats contra mesquites arreu d'Alemanya.

L'any 2016 vaig acompanyar en una de les seues cobertures Johannes Filous, cofundador de @streetcoverage, un col·lectiu d'activistes que utilitza el seu compte de Twitter amb més de 30.000 seguidors per informar en directe sobre manifestacions ultres i moviments islamòfobs com Pegida. "Les forces més actives i militants s'han retirat durant els últims mesos de l'espai públic", em va dir aleshores. "A través de les marxes de Pegida i esdeveniments similars, aquestes forces dretanes més militants s'han interconnectat molt bé, potser millor que en la dècada dels noranta, abans de l'aparició de l'NSU. És possible que estiguen passant a la clandestinitat amb estructures molt organitzades i també amb noves fonts de finançament. I tinc por que això acabe expressant-se de manera violenta, amb morts". Les advertències de Johannes ja s'estan fent realitat. ●

Passacarrers de Mendó, Somsò i Bembé a Es Castell, Menorca, l'1 de desembre de 2019
/SOFIA ROMERO

El feminisme marca el ritme

Més d'una desena de batucades no mixtes d'arreu dels Països Catalans converteixen els tambors en instruments d'activisme a favor de la igualtat i els drets de les dones

Maria Gutierrez | @mgutierrezmoll

Una batucada és una manifestació musical composta bàsicament per instruments de percussió -tot i que també n'inclou d'altres com els agogós o els chocalhos- i que té els carrers com a escenari principal. L'origen de les batucades té a veure amb els ritmes i els tambors propis de les celebracions religioses i populars africanes, fusionades amb el carnaval com a festivitat catòlica i amb les tradicions i la cultura musical indígena. Aquesta mescla cultural va anar desenvolupant-se a l'estat de Bahia, al Brasil, on avui dia la tradició de percussió afrobrasileira és internacionalment reconeguda.

Des dels seus orígens, la prohibició durant dècades de desfil·lar a blocs d'homes negres va convertir les batucades afrobrasileres en símbols de lluita social contra el racisme a través dels ritmes alegres i festius. Ara bé, l'imaginari cultural es va mantenir totalment patriarcal fins a dècades recents. No és fins a l'any 1993, a Salvador de Bahia, que apareix el primer grup de percussió de dones negres, Banda Didá, trencant el discurs que sostenia que les dones no podien tocar aquests instruments.

A l'Estat espanyol, el 15-M (2011) va impulsar que les batucades afrobrasileres es convertissin en un fenomen social i cultural

remarcable. Per l'esperit de llibertat que transmeten, les batucades començaran a estar presents en qualsevol reivindicació progressista de transformació social com un mitjà d'activisme i protesta pacífica.

Per altra banda, les dues dècades que portem del segle XXI han estat marcades per l'explosió de la lluita feminista arreu. La mobilització ciutadana aconseguida amb "el tren de la llibertat", l'1 de febrer de 2014, en contra de la reforma de la llei de l'avortament, va iniciar el camí cap a la visibilització de les lluites feministes. Més recentment, el 8 de març de 2018 va marcar, definitivament, un abans i un després en la presència social i política de l'anomenada *quarta onada* del moviment feminista (dins del context de les democràcies representatives occidentals) o *feminisme del 99%*, que es declara obertament antiracista i anticlassista, i que posa el focus d'atenció en les diverses opressions que patim.

És en aquest context on trobem una proliferació constant de grups de percussió de dones i identitats no normatives arreu dels Països Catalans. Algunes, com Band Tokades o Tambolàs, tenen més d'una dècada de recorregut. A Menorca, fa poc més d'un any va néixer Mendó, agermanada amb la batucada bar- »

» celonesa Somsò, amb la qual comparteix ritmes i espais de trobada. D'altres, com Femsò, a Mallorca, acaben de començar a caminar just fa uns mesos amb la intenció de sortir a tocar els tambors per primer cop aquest 8-M.

Visibilitat i ocupació de l'espai públic

L'ocupació dels espais públics per part del subjecte femení és una reivindicació clau dels moviments feministes, amb la intenció de trencar l'imaginari patriarcal que arraona les dones a l'àmbit domèstic. Les batucades no mixtes realitzen, així, un potent treball de visualització de les dones que, a través de la percussió, es fan seus els espais públics.

Mon Joan i Torra, arquitecta, tècnica en estudis de gènere i membre de Somsò, exposa com la presència de les dones als espais públics a través dels tambors es fa molt evident gràcies als sons d'aquests instruments que, juntament amb les coreografies, ocupen massivament l'espai. Mon recalca, sobretot, el vincle que s'estableix amb el públic, que traspasa els límits del col·lectiu. I és per aquest motiu que agraeix quan les intervencions són a peu pla i no a sobre d'un escenari. Es genera, així, una retroalimentació molt més directa que permet compartir i vibrar amb les persones que les acompanyen. Durant l'actuació d'una batucada té lloc una ocupació col·lectiva dels carrers, els quals es converteixen en espais de resistència, cooperació i apoderament.

En un imaginari cultural en el qual el món de la percussió està totalment masculinitzat, les batucades no mixtes també tenen un paper clau a visibilitzar les capacitats musicals de les dones. Davant la concepció patriarcal que els instruments grans i pesats no són aptes per ser carregats i tocats per dones, l'actuació d'una batucada no mixta es converteix en un exercici i una eina de resistència i subversió de les normes simbòliques establertes pel sistema patriarcal, que històricament ha considerat les dones el sexe dèbil. L'expressió d'emocions històricament reprimides a les dones, com la indignació o la ràbia, conflueix amb una forma d'intervenció social i de protesta pacífica que fa ús d'una mostra cultural de caràcter festiu i alegre com a eina per construir noves realitats.

Diversitat i transversalitat

Un dels valors essencials dels feminismes és el de la diversitat, entesa com una potència política fonamental. Aquesta diversitat també es fa present en les diverses maneres que tenen cada una de les batucades a l'hora de definir-se. Algunes van néixer des de la necessitat de crear espais diferents, regits per l'energia femenina que es trobava a faltar als grups mixts. És el cas d'Aiyé, Yewandé, Iabás o Les Lloques, que tot i que no

Femsò o les Batukeres, han sorgit de col·lectius feministes, i d'altres es defineixen directament com a grups d'activisme feminista que utilitzen la percussió

van néixer des de l'activisme feminista, les seves pràctiques han estat trencadores. Carolina Fernández, doctora en literatura espanyola per la Universitat Autònoma de Madrid -qui ha escrit sobre el paper de les batucades en els moviments obrer i feminista de l'Estat espanyol-, apunta que batucades de dones que en el seu origen no tenien un posicionament polític, avui en dia es declaren obertament feministes.

En aquest sentit, les batucades de creació més recent tenen el seu origen molt més vinculat al moviment feminista. Algunes, com Femsò o les Batukeres, han sorgit de col·lectius o assemblees feministes, i d'altres es defineixen directament com a grups d'activisme feminista que utilitzen la percussió i la cultura com a eina de consciència i transformació social. D'altres, com és el cas de Somsò, han viscut processos de reflexió i politització que les han portat a definir-se com a transfeministes, apostant per la transversalitat i la lluita conjunta per erradicar totes les opressions que patim dins d'un sistema capitalista, colonialista i cisheteropatriarcal.

Sigui quin sigui el cas, avui dia totes elles demostren el seu lligam directe amb el feminisme participant en reivindicacions pròpies del moviment (dret a l'avortament, erradicació de les violències masclistes, visibilitat lèsbica, etc.), donant el seu suport i assistint a les convocatòries dels col·lectius feministes de les seves localitats.

Per altra banda, i cada cop més, les batucades de dones i identitats dissidents es troben presents en les manifestacions, actes o trobades impulsades des de les bases associatives. En contra del canvi climàtic, per la defensa dels drets laborals o per les pensions dignes, entre moltes altres, la participació d'aquestes batucades en les reivindicacions que interpel·len el feminisme de la quarta onada fa evident la transversalitat de la lluita.

Espais segurs, d'apoderament i transformació

Les batucades feministes no mixtes busquen crear espais de seguretat i cures aliens a les dinàmiques i opressions del sis-

Espectacle de Divendres d'Aquellarre de Band Tokades / ROGER VILASECA PORTA

Illes

Aiyé. Eivissa, 2013
Mendó. Menorca, 2018
Femsò. Mallorca, 2019

Catalunya

Band Tokades. Cervera, 2003
Tambolàs. Barcelona, 2005
Les Lloques. Tarragona, 2013
Somsò. Barcelona, 2015
Batukalla. Barcelona, 2017
Les Bruixes de la Nit. Girona, 2017

País Valencià

Iabás. València, 2013
Tiakatú. València, 2014
Yewandé. Alacant, 2015
Batukeres. Cullera, 2018

tema patriarcal. Ens trobem, generalment, amb grups en què les dones i identitats dissidents tenen espai per denunciar les incomoditats, opressions i violències que pateixen en el seu dia a dia.

Sovint, gràcies a disposar d'un espai segur de reconeixement mutu i autoconsciència, moltes viuen un procés d'apoderament individual que els permet superar les violències patides. Aquest apoderament individual, combinat amb l'activisme polític, converteix les batucades no mixtes en espais on es desenvolupen subjectes polítics individuals i col·lectius, agents actius de canvi i transformació personal i social. Una transformació que es dona, no només per la seva composició no mixta o per les seves reivindicacions polítiques, sinó també per les seves pràctiques i funcionament intern. És un treball constant de superació, reflexió i (des)construcció que cerca generar noves formes de comunicació i de relació. Majoritàriament ens trobem amb projectes que es regeixen pels valors de l'assemblearisme, l'autogestió i l'horitzontalitat, que presten especial atenció a les cures i la sororitat entre les membres. Ara bé, a la pràctica del dia a dia, cada agrupació té les seves formes d'organització i funcionament pròpies, depenent del context, recorregut o particularitats.

Sembla que el fenomen de lluita i de transformació feminista a través de la percussió ha vingut per quedar-se i per seguir creixent. Les batucades de dones i identitats dissidents han començat a organitzar trobades on comparteixen experiències i coneixements. N'és un exemple Percudones, on conflueixen des del 2013 membres de diverses batucades per tocar juntes a la manifestació del 8 de març a Barcelona. Per altra banda, l'any passat va tenir lloc la primera trobada de percussió femenina en l'àmbit estatal, a Galícia. Laia Farràs, membre de Tambolàs, ens recorda que es preveu una segona trobada a l'octubre a la ciutat de Barcelona, que s'està començant a coordinar juntament amb Somsò i Batukalla. D'aquesta manera, s'està creant una xarxa i uns espais de convivència que impulsen cada cop més la capacitat transformadora i revolucionària d'aquest fenomen cultural i d'activisme feminista. ●

Detall del passacarrers a Es Castell l'1 de desembre de 2019 / SOFÍA ROMERO

L'escala cromàtica de la ràbia

“Avui el meu cos era una massacre televisada”
Rafeef Zidah, poeta palestina

El relat d'Ivet Eroles | @IvetEroles

Mira com les¹ meus peus ballen. Mira com dansen amb lo vent, com les acaricie, com les bressole. Són trossos de carn morta assecant-se al sol, pengen com embotits. Mira el meu rostre morat, lila, violeta, ofegat per la sogra que m'ha segat la vida.

Les sents? Parlen de jo, de la bèstia caçada, exposada a la plaça, no com un trofeu, sinó com una amenaça. Miren les meus peus com ballen, lo vent les treu a dansar, seguissen lo compàs dels morts. Un, dos, tres... un, dos, tres. Em descolgaran i em colgaran amb palades de terra roia.² Un, dos, tres... un, dos, tres. Jo ja no hi soc i on hai³ anat només ho sabem les morts. Un, dos, tres... un, dos, tres... Avui, alguns ulls m'observen des de les finestres; un parell, dos parells, tres parells... Miren com danse el meu cos, com si la meua mort no fos també la seua. Avui, qui vetllarà la meua mort morada, lila, violeta? Les dones que m'han sortit del ventre? Aguelles a qui també anomenen bruixes?

Jo coneixia⁴ unes quantes oracions per guarir i em cridaven als parts. Em demanaven si les podiva fer fora les gatirlons⁵ i em reclamaven per curar les infants, que amb la seua curta vida, amb lo seu cos tan xic, tenen la mort que les ronde de nit a la cambra. Cambres que són com coves. Coves que de vegades també són refugi. Però no hi ha refugi possible per a la mort, per a la set dels homes i l'ansia per veure un cos dansant a la plaça, les peus colgant, com embotits, i una sogra que penge del cel que no té res de divina. Descurta⁶ per sobre la cintura, les estries morades, liles, violetes s'estenen per les meues popes com raiades de sol; són les solcs que definessen la geografia del meu cos, aguesta terra colonitzada apta per ser domesticada, saquejada, torturada, violada i assassinada.

Aguests que m'han enforcat diven que matava el bestiar, esclafava les criatures, emmetzinava la gent i feva caure pedra del

/ THALIA LAVAILL

cel. Diven que m'havin vist de nit, feta gat, colant per la porta d'una casa. Un gat... A jo no m'agraden les gats! I arribà el mal dia en què foren a buscar el mossèn batlle per explicar-li tot això que de jo diven. Es reuniren en consell i miraren en direcció a la torre de Vilamur, on em voliven fer presonera. Aquella nit, fins i tot la lluna s'amagave, així que vai aprofitar la seua absència per fugir i passar un temps lluny de les seues boques i les seues mirades. Quan vai tornar a la vall de Siarb, una cabanota vella em va fer de refugi, però no hi ha refugi possible per a la mort. Les homes no tardaren en arribar i se m'emportaren presonera a la torre de Vilamur.

Lo meu cos ere un esgarip en moviment. Les músculs s'estiraven de dolor, un dolor que m'esgarripave la gargamella: cinc, deu, quinze segons... Lo polze esquerre aguantave el pes de tot lo meu cos sota turment; lo deliri em va fer aurir la boca. Les vai explicar el que voliven escoltar, les vai parlar del boc de Biterna, i de la nit en la qual lo vai prendre per senyor i m'ho va fer *per detràs*,⁷ amb lo membre erecte i fred. Voliven sentir com ens untàvom d'ungüent l'aixella esquerra i divom lo “pic sobre fulla, vage allà on me vulla” i ens escolàvom pel fúmer, per troba'ns al pla de Nègua, on lo boc de Biterna, en forma de cabró tot sarnós, ens bufave al cul i ens donave uns diners ben negres.

I mira'm ara; vetllaràs tu la meua mort morada, lila, violeta? Tu, que et proclames la neta de totes aguelles que no van poguer ni penjar ni cremar. Tu, que portes lo foc a dintre i sas com iniciar una foguera i encendre't un cigarret amb la seua flama. Sí, potser seràs tu qui evitarà que ningú més ens enforque, així el morat, el lila, el violeta, només serà el color de les nostres samarretes i no el to que agafe la pell quan ens apallisen, ens torturen, ens violen i ens maten. ●

Aquest relat està inspirat en els judicis i les sentències contra les dones del Pallars Sobirà que van ser acusades de bruixes, en especial, la Margarida Guitarda de Llagunes i la Blanca de Vilamur (vall de Siarb), que van ser processades per crim de bruixeria durant el segle XVI. Per aquest motiu, el text ha estat traduït al pallerès, la parla constitutiva del català al Pallars, per tal de fer difusió del dialecte i reproduir de forma més fidedigna el parlar d'una persona palleresa, com la narradora d'aquesta història.

¹ En la parla palleresa no existeix l'article plural masculí *els*, només el femení.

² El so de la jota entre vocals esdevé una *i* consonant. La vall de Siarb (Pallars Sobirà) es caracteritza per la seva terra roia.

³ Al final de paraula, el so *tx* és pronunciat com una *i*.

⁴ L'imperfet d'indicatiu es construeix amb *v*.

⁵ Inflamació tumoral de la gola, reproduïda literalment com s'escrivia en els judicis de l'època.

⁶ *Nua*, en pallerès.

⁷ Expressió emprada de forma habitual en les confessions sota tortura per crim de bruixeria.

KAMILOSETAS MUSKARIA

distribuïdora llibertària

www.nodo50.org/kamiloasetas
kamiloasetas@nodo50.org

productes de la terra

El portal de venda de productes dels PPCC

www.productesdelaterra.cat

COL·LECTIU RONDA

assessorament JURÍDIC a PERSONES i entitats d'economia SOCIAL

www.cronda.coop

la pastora

Alberg cooperatiu

Educació Ambiental
Ecoturisme
Desenvolupament Rural

Informació i reserves:
www.lapastora.coop
+34 637 29 65 85
info@lapastora.coop

ressenyες

Habitar i escriure des de la casa de la colonialitat

Laia Martínez | @laimafe

De la necessitat de narrar-se neix aquesta compilació d'experiències creuades de migrants de l'Abya Yala i del Carib que viuen o han viscut a Europa. Un llibre-projepte-casa que reivindica la consciència del lloc (o de les posicions múltiples) que les migrants *sudakes* ocupen a l'Europa fortaleza. De trobar-se, d'escriure's, de llegir-se i de saber-se menys soles.

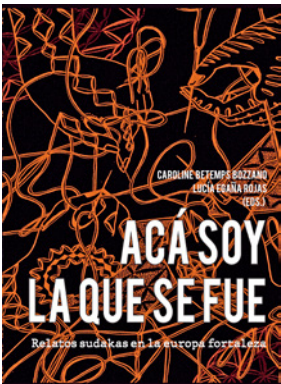
Acá soy la que se fue és una càrrega contra tot allò normatiu i colonial. Relats, poesies, reflexions i cartes, una construcció col·lectiva i situada que fuig dels registres acadèmics, rígids o racionals. Escrits des de la ferida colonial i les vísceres, travessen diferents geografies i comparteixen estratègies de resistència que sovint es viuen en soledat. Resistències quotidianes, geopolítica i corpolítica. Això és, el lloc d'enunciació, sempre present, que ens situa en una posició concreta dins del poder global i les relacions de poder.

Arribades, partides, el dilema de tornar o no tornar, de pertànyer a algun lloc o no, d'entendre's a una mateixa, de silencis, de vincles

forts i de famílies escollides. De moviments socials i feminismes queer/kuir, de la participació en aquests espais, de dolors, de la invisibilització i inferiorització d'allò llatí a Europa, de la burocràcia i del racisme estructural que tot ho travessa. Relats de discriminacions i (alguns) privilegis entrecreuats, no homogenis. Motxilles carregades d'exilis, d'absències, de morts... Però també d'aprenentatges intensos, d'amors i vides que han sostingut i sostenen les 25 autores del llibre.

Un exercici (més) de descolonització i desmarcació del feminisme euro i sexe-gènere centrat que deixa fora, sense anomenar moltes experiències; una construcció descolonial que relata les diferents formes d'habitar un territori tan hostil com Europa des de la identitat migrant: la que interpel·la a partir de la seva no-pertinença a un lloc i a unes condicions socioeconòmiques que la situa en la precarietat.

El llibre, resumit en una afirmació-pregunta-resposta: "Dolor, ràbia, preguntes. Qui soc? Ens parlen veus llunyanes d'altres temps". ●

LLIBRE
Acá soy la que se fue
TIC TAC Ediciones
225 pàgines

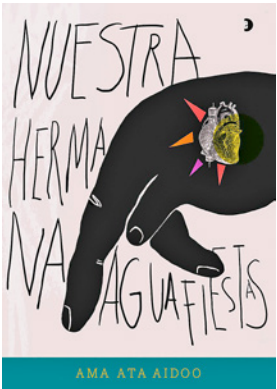
El mirall de l'Europa fortaleza

Elena Maravillas | @Elena.maravillas

Les paraules d'Ama Ata Aidoo ens arriben amb trenta anys de retard des de la seva primera publicació, tot i que amb la mateixa contundència. El treball de la prologuista i traductora Marta Sofía López ha sigut fonamental per apropar-nos a les idees de l'escriptora ghanesa, així com per omplir-les de la profunditat que es mereixen. El text està conformat per quatre parts, entre les quals hi ha dues localitzacions, una *carta d'amor* i un assaig afegit posteriorment.

Nuestra hermana aguafiestas és Sissie,

una dona africana i negra que viatja per una Europa d'acollida (Alemanya i Anglaterra) que mostra, sense cap mena de vergonya, les entranyes del *cor de les tenebres*. Fent un recorregut a la inversa d'allò que faria el Kurtz de Joseph Conrad, la nostra protagonista ens mostra un continent que és un monstre que s'ha empassat la seva terra i els seus germans. Europa és el mirall en el qual es reflecteix la realitat de les postindependències de les colònies africanes i Ama Ata Aidoo la llum que possibilita aquest cruent reflex. ●

LLIBRE
Nuestra hermana aguafiestas.
Reflexiones desde una neurosis antioccidental
Ama Ata Aidoo
Traducció: Marta Sofía López
Cambalache, 2018
219 pàgines

A les fantasies

LLIBRE
Desig d'escuma viva
Diverses autores i il·lustradores
Mandrãgores SCCL
2019
Disseny: Helena Santacana
28 pàgines

Elena G. Ruiz | @eguardiolaruiz

Posar la sexualitat i el plaer de les dones al centre i atrevir-se a connectar amb els desitjos. Imaginar-ho i plasmar-ho sense tabús. Aquesta és la proposta de Mandrãgores, un projecte d'autoocupació que contribueix a l'educació sexual i afectiva de joves, adolescents i dones des d'una perspectiva feminista. Es tracta de *Desig d'escuma viva*, un petit llibre que traça i recull desitjos, plaers i fantasies en forma de relats eròtics escrits i il·lustrats per dones.

El títol del llibre està inspirat en el po-

ema "Solstici" de la poeta catalana Maria Mercè Marçal, un text que obre les portes d'aquest món fantasiós. "Per a nosaltres és un referent proper que, precisament, visibilitza el desig de les dones cap a les dones a través de la poesia eròtica", expliquen les Mandrãgores, que van tirar cap endavant el projecte davant "la falta de referents eròtics i lèsbics des d'una perspectiva feminista". Així, aquest recull és una invitació a apoderar-se dels desitjos i atrevir-se a escriure'ls i il·lustrar-los de manera fantàsica. ●

/ JAU HERRERO

Miguel Missé,
activista trans

Va iniciar la seva transició de gènere quan era adolescent. Amb més dubtes que certeses, es va apropar al Col·lectiu Transsexuals de Catalunya, que funcionava al Casal Lambda. Va començar a freqüentar aquests àmbits buscant, més que un lloc polític, un espai on trobar-se amb iguals. Era el 2002 i la transsexualitat masculina encara era bastant invisible. Portes endins i acompanyat, va anar reconeixent el procés que estava transitant. La mesura que va anar creixent i apoderant-se, també va tenir més ganes de visibilitzar el fet de ser trans. Així va arribar a la militància, al principi en el si del moviment per la despatologització del procés, ja que en aquell moment es considerava que les persones trans patien una malaltia mental. “Jo estava fent un procés psiquiàtric. Tot això em va remoure molt i algunes ens vam començar a organitzar políticament per denunciar-ho”, explica. De les vivències a la militància i d’allí als llibres, Missé continua transitant pel camí dels interrogants. Últimament, cavil·la sobre el fet de ser trans i el propi cos.

“La transsexualitat és una solució, però no té per què ser la millor”

Mariana Cantero | @cantero_mariana

El discurs de la transsexualitat ha acaparat el tema de la sexualitat infantil en general?

El tema és com ho fem per construir un món on, quan un nen és molt femení, no arribi a la conclusió que potser és una nena. La femineïtat ha de poder formar part de les possibilitats d’existència d’un nen i la masculinitat de les d’una nena. La visibilitat de la transsexualitat infantil ha portat moltes coses: ha permès que hi hagi un debat sobre això que no existia, ha polititzat aquesta realitat i aquests malestars, però el discurs de la transsexualitat ocupa molt d’espai. El tema no és només que hi ha gent que canvia de sexe, sinó per què la gent arriba a la conclusió que ha de canviar de sexe. La transsexualitat és una solució, un itinerari possible, però no té per què ser el millor; és el que ens donem com a societat.

Llavors, hauríem de poder entendre la multiplicitat d’identitats...

Crec que hem de poder. Al mateix temps que exigim el reconeixement d’aquestes experiències, hem de fer-nos preguntes més a llarg termini. Quin món volem? Un món on la gent té moltes facilitats per canviar de sexe i això és respectat? Però ens hem preguntat si hi ha alguna cosa que puguem modificar perquè algunes persones sentin menys malestar amb el gènere al qual han estat assignades? Com a societat estem fent tot el que podem? És fer que la gent faci transicions de gènere o ens hem de replantejar alguna cosa? Això no impedeix que jo mateix, que soc una persona trans, cregui que els itineraris trans són experiències de supervivència que moltes experimentem perquè és el que hem pogut fer. Però com a societat hi ha una responsabilitat col·lectiva. Hem alimentat imaginaris que han portat alguna gent a pensar que ha de canviar de sexe.

És un tema que interpel·la molt les famílies.

Les famílies, quan busquen informació sobre aquest tema, no només volen saber què els pas-

sa als seus fills i filles, sinó què els ha passat a elles. Quan en una família una persona planteja un malestar profund en relació amb el gènere, el gènere de tothom es posa en joc. Llavors, el primer que passa és que has de tenir la valentia de deixar que et travessin aquestes preguntes. Perquè això no és una cosa estranya que li passa a la criatura, sinó que també interpel·la el teu gènere i demostra que no és una cosa rígida, evident i clara.

A la vegada, les famílies han de fer l’acompanyament de les criatures.

És molt difícil acompanyar una persona petita que expressa malestar amb el seu gènere i tinc la sensació que les famílies estan angoixades per la incertesa. Aquesta incertesa és el que neguiteja; necessiten saber si és un nen o una nena. Perquè també pot ser que el sentiment de la criatura variï, i això és molt difícil d’escoltar. Hi ha molt de patiment quan una persona es planteja el seu gènere, perquè vivim en una societat binària. No podràs evitar-ho, però crec

que el millor és acompanyar-los perquè puguin resistir aquestes hostilitats.

El canvi de gènere, llavors, és una solució en una societat binària?

Sí, pot ser una solució en si mateixa, però no hi ha una solució per a les qüestions de gènere. Hi ha itineraris, però no pots esborrar que sempre estàs en confrontació amb la norma. És molt important obrir un ventall de referents positius i molt divers als infants: nens masculins, nens femenins, nenes femenines, nenes masculines i després ja veurem si fan el canvi o no. Però hem de contribuir a eixamplar l’imaginari. El món és molt divers, ha de sortir tothom a la foto. I hem de deixar de dir-los a les famílies com ho han de fer. Que facin el que puguin. ●

“És molt important obrir un ventall de referents positius i divers als infants”